

30.937

796

Зр Милво; Павлович

Соколкии Предник

14

Презиме и име писца:

30937

Сигнатура

796

НАСЛОВ ДЕЛА:

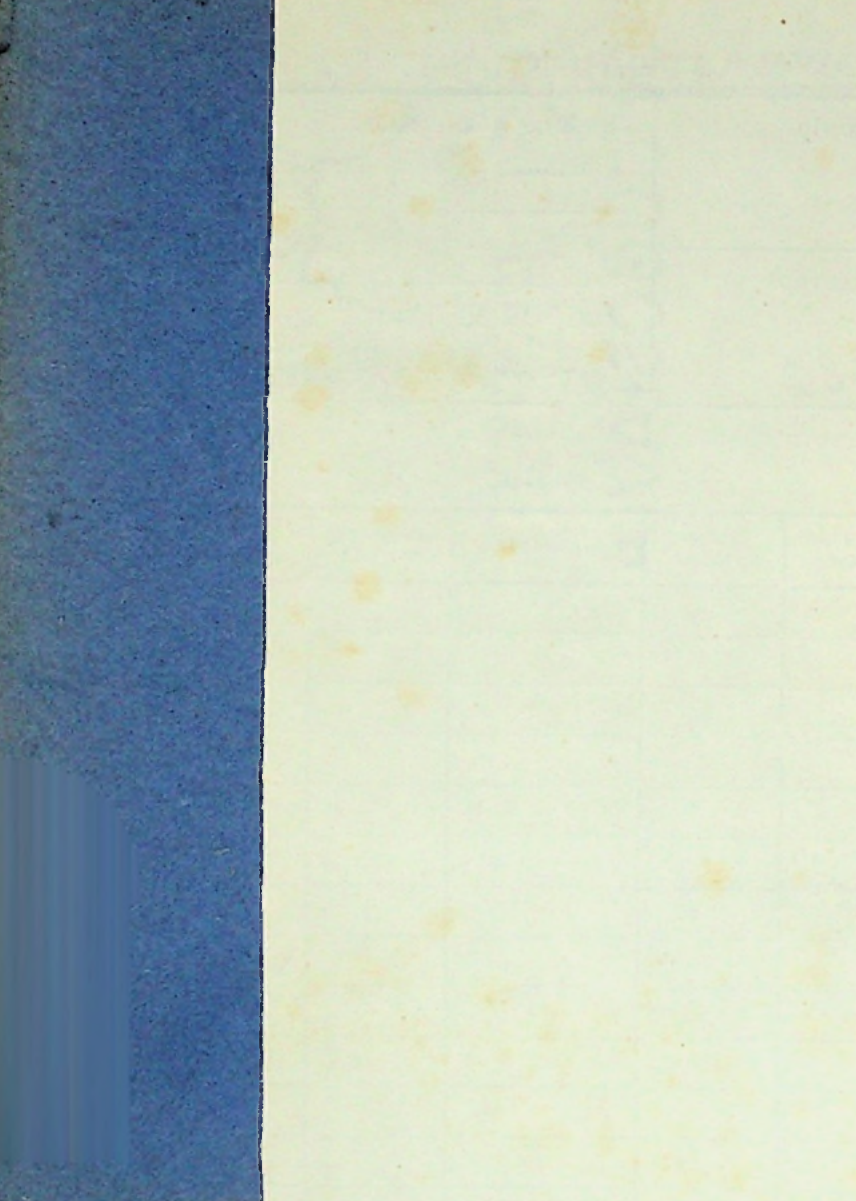
Лордери требни

Место и година издања:

Кроне 1931

[illegible]

Б
П
не

СОКОЛСКА КЊИЖНИЦА 1

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА
РАДОЈЕ ДОМАЊИЋ
ПЕШОВЦАМ

СОКОЛСКИ ТРЕБНИК

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
ГРАДА ПЕШОВЦА

средио
Др. МИЛИВОЈ ПАВЛОВИЋ
просветар жупе

бр. 30 937

Струка

796

САРАДНИЦИ:

Ing. Рад. Убоинић, Ing. Рад. Радуловић, Др. Миливој
вић, Милутин Павићевић, Петар Чолић, Др. Душан Стефа-
вић, Алојз Соколовски, Марко Батрићевић, Јосип Басти-
ћевић, Урош Црниловић; сестре: Ружа Соколовски и
Десанка Михаиловић.

ИЗДАЊЕ СОКОЛСКЕ ЖУПЕ — СКОПЉЕ
СКОПЉЕ, 1931.

БУДИ СОКОЛАЦ!

СОКОЛСКА КЊИЖНИЦА
издаје Соколска Жупа — Скопље
уређује Dr. Миливој Павловић, просветар Жупе — Скопље

1. *Соколски шребник.*
2. *Приручник за соколску администрацију.*
3. *Соколска идеологија.*
4. *Село и соколство (у шпални).*
5. *Соколство у народу (у шпални).*
6. *Историја соколства (у шпални).*

Цена првом колу од 6 књижица динара 20,
а за чланове по цени куптања.

Штампарија и књиговезница Василија Димитријевића
(у сопственој згради — угао Караџорђевић и Цара Николе уга.)
Скопље — Телефон 183.

ДЕСЕТ СОКОЛСКИХ ЗАПОВЕСТИ

1. Буди одан отаџбини и народу; тиме доказујеш своју оданост према соколству.
2. Буди поштен и исправан, јер то су особине једног сокола.
3. Буди искрен и отворен, јер само са таквим особинама може постојати соколско братство.
4. Буди вредан и радан; из вредноће и рада проистиче стварање, — а Соко мора стварати.
5. Буди промишљен, немој брзо доносити одлуке; човек никад не погрешни, ако промишљено ради.
6. Буди одлучан: кад нешто сматраш потребним — учини; само одлучан човек може постићи успех и у личним и у општим пословима.
7. Буди истрајан, јер истрајност побеђује.
8. Буди частан; поштуј туђу част и тражи да и други поштују твоју част.
9. Буди вежбач, јер телесно вежбање одржава свежину, снагу и крепост.
10. Буди пажљив према своме и туђем здрављу и чувај га; здравље је као богатство, које се не може повратити кад се изгуби. Избегавај алкохолна пића и пушење.

ЗДРАВО!

СОКОЛСТВО И ЈУЖНА СРБИЈА

Код цивилизованих народа много пажње се обраћа на делатност тела, на напоре које тело има да изврши, како би било способно да савлада све тешкоће које се у свакодневном животу јављају.

За кретање тела израђен је читав систем који се примењује према добу старости, према месним приликама и годишњем добу, и скуп тих кретања даје се свести на следеће: дечије игре, игре у слободном простору, гимнастика, спортови, борбе, атлетика, пливање, јахање, трке, лов. Соколство није унело у свој програм све врсте телесног кретања, већ само оне покрете и игре који у исти мах служе оплеменавању људске душе и јачању тела, као: телесне вежбе покретима руку, ногу, главе и целог тела, вежбе на неким справама, развијање снаге употребом апарата за снажење тела, неке дечије игре, пешачење, трке, лака атлетика, летњи спортови, зимски спортови, планинарство, јахање.

Многе грубље игре, спортови, атлетика, борбе, нису усвојене једно што садрже сурове покрете тела, друго што и сувише истичу надмоћност грубе снаге, треће што вређају племените осећаје човека.

Има неких вежби и спортова који нису ушли у програм соколских радњи, а није ни забрањено њихово извођење.

Поред телесног васпитања, соколство брине и о моралном и националном васпитању. Соколски васпитни начин за унапређење духовних и моралних способности појединаца и читаве заједнице усвојен је од стране Словена као метод који највише одговара словенском духу, и тај метод састоји се у следећем: 1) омогућити да се у душама чланова и омладине открије што више лепоте и светлости, зато се чланови међусобно називају браћом, праштају један другоме нанете увреде, а соколство као целина дејствује на појединца, да никада не нанесе хотимично бол своме брату; 2) одржати у члановима једну дубоку снагу и словенску свест и наду да ће млађа поколења бити срећнија од нас, да ће словенски народ постићи највећи степен моралног развоја и да ће најуспешније дејствовати на оплеменавање људског рода. Зато соколство као целина показује толико присебности у свима моментима живота, и чим се неко од сокола нађе у невољи, или почне да очајава, они старији и искуснији храбре га говорећи: »Само правда ће да победи, са стрпљењем чекај исход ствари!« Соколство на свој сопствен начин васпитава омладину; одржава дисциплину; шири културу међу својим члановима, нарочито онима који су млађи; учи их да буду великодушни, послушни, али ипак свесни свог људског достојанства; гаји у њима наду да све тешкоће што се јављају пред нашим очима јесу привремене; учи их да једна раса која је у стању да у овако велику целину као што је соколство окупи свесне синове народа,

напојене идејом човечности и братства, има да поведе цело човечанство једној лепшој, до сада непознатој будућности.

Та узвишена соколска мисао има још више значаја за напредак Јужне Србије. Јужна Србија је земља наше пекадање државне снаге и величине, земља многих историских споменика, манастира и цркава, старог сликарства, и сав тај напредни живот био је заустављен за време робовања под Турцима. Данас у уједињеној и слободној нашој народној држави треба све учинити да се Јужна Србија што пре подигне, развије у сваком погледу, па да достигне остале крајеве, који дуже живе у слободи. Тај велики задатак најбоље може да изврши наше соколство: радом на телесном, духовном, моралном и националном правцу.

ИДЕОЛОГИЈА СОКОЛСТВА

Све за целину, ништа за себе, — у овим речима, браћо и сестре, изречена је главна нит идеологије соколства. Оснивач соколства, Др. Мировслав Тирш, и његови следбеници и сарадници увидели су да само тим начином и личним самопожртвовањем може да се подигне братски чехословачки народ. Соколство се родило у најцрњим данима за Чехословаке, у данима када се од жбира није смело чешки говорити ни код куће, а о школама није се смело ни мислити.

Онда су патриоти овога братског народа учили своју децу материнском језику под вели-

ком опасношћу по себе. Немци су све употре-
бљавали да Чехе слисте сасвим са лица Земље.
Ето у таквим данима јавља се геније чешког на-
рода, који оснива прво гимнастичко друштво да-
јући му правац у горњим речима: све за целину,
за јединку ништа. И само на таквим темељима
је могло сокољство да напредује; јер знајте да
ниједан потхват од општег значаја који је про-
ткан личним и себичним интересима не може
успети, и ако у почетку успе он пропада када
се обелодани да је тај покрет био за личне циљеве.

Стога ми радимо *све за целину*, дајући све
од себе а ништа не тражећи за себе, и доклегод
овако радимо, дотле сокољство мора да напре-
дује, јер у томе има јаке и чврсте темеље. Разви-
јајући тако несебичан рад, ми на тај начин јачамо
себе, свој народ и своју државу. Физичким вас-
питањем нашега тела снажимо у исто време и
душу нашу, јер слабији не могу имати одлучно-
сти духа, нити самопоуздања, а још мање посто-
јаности, истрајности и чврстине. Здраве тело, сна-
жан дух — то су запазили још стари народи и
на то су много полагали. Ми соколи додајемо:
пored несебичности развијамо братство, јер ћемо
тиме раширити веру у будућност код свих на-
рода мајке Славије, да се соколским васпитањем
споји и постане чврста и јака исто онолико ко-
лико је велика. Ми успевамо и успећемо, јер сваки
онај ко види наш рад, увидеће да то није рад из
користољубља, да је то идеолошки рад на добро
народа и отаџбине, и сваки син и кћи ове земље
и других земаља словенских увидеће да је то до-
бро и да се само тим путем може створити ве-
лика словенска заједница.

Не обазирите се на оне који гледају на соколство као на неку утопију. Не дозволите никад да се чиста соколска мисао окаља; предњачите сами и дајте сами примера. Покажимо пријатељима да се на нас могу ослонити, а непријатељима да смо јакни, здрави и сложни.

Отаџбина изнад свега — *јединство пре свега*, то је такође основна мисао наше идеологије. Ово јединство мора бити не само политичко већ и духовно; јер није доста да будемо сви у једној држави, већ треба да будемо и душом једно. Кад успемо да ово остваримо, онда ћемо моћи рећи да је јединство постигнуто.

Соколско и словенство у а словенско и човечанство, казује нам да треба прво да уредимо своју словенску кућу, да заједнички сарађујемо са другим словенским народима; да сви као један иступамо према другима. А кад будемо ово постигли, онда ћемо сви као Словени дати човечанству све оне добре особине које будемо неговали у соколству.

Вере нас не раздвајају, — Бог је један, и све вере то тврде, па стога соколе не може и не сме да раздваја вера; она не сме да одваја рођену браћу једну од других, утолико пре што ми сви имамо један заједнички *идеал*, коме смо *сви* одани и који *сви* волимо, а то је Соколство.

Пошћуј брата старијега, и тебе ће млађи твоји. — Из овога видите да ми проповедамо братство и да се ословљавамо са »брат«, »сестра«, без обзира на број година, али то не значи да онај из нараштаја треба да сматра старијег себи равним. Он мора да дужним поштовањем општи са старијим, да је послушан; јер старији брат или сестра никад неће наредити оно што није у соколском духу, а то што је прописано код Сокола

лепо је, јер је здраво и напредно. Зато се научи да слушаи, јер ћеш онда умети и да наређујеш када за то будеш дорастао.

Забрањена је свађа и небратско објашњавање, јер она — свађа — не доликује браћи и сестрама, утолико пре што се тиме не постиже за целину ништа, већ јој се наноси штета.

Морамо избацити из својих срца завист, јер она води само злу, утолико пре што ми не радимо за појединца, већ за целину: главни је наш циљ да *целина* успе. Избацимо завист а такмичимо се у томе: ко ће више да даде за целину. Увек гледајте пред собом: *соколство, словенство и човечанство*.

Кад сви будемо радили на овакав начин онда ћемо се одужити себи, народу и држави, и допринећемо да велика СЛАВИЈА напредује сигурно и стално.

ЦИЉЕВИ И ПУТЕВИ СОКОЛСТВА

Соколство тежи томе да створи у народу здраве, снажне, исправне и одане грађане; ако појединци у једном народу буду такви, онда ће и народу бити осигурани будућност и напредак. Отуда је циљ соколства: народ учинити отпорним у животној борби, и оспособити га да у човечанству изврши своју улогу. Народи макако били велики, пропадали су чим се у њих увуче прв разврата, раскоши, саможивости. Тако је пропала велика римска империја. Напротив, мали народи чији су чланови били поштени, скромни,

снажни, одлучни, истрајни, одолевали су навалџама много већих непријатеља, као што су Грци одолевали нападима Персијанаца, или као што су се Чеси одуџирали понемчавању, или као што се наш народ борио противу најезде Османлија с једне стране и германизирања са друге стране.

Ради постизања тога великог циља, сокољство има два пута, који морају бити у сагласности. Да би се појединац потпуно развио у корисног члана народа, негује се: *телесно*, *духовно* и *морално* васпитање. Да би сваки појединац користио друштву, негује се: *друштвено* и *национално* васпитање.

КАКАВ ТРЕБА ДА БУДЕ СОКОЛАЦ

Сваки соколац треба да постане потпуни човек, да у себи развије све добре особине: телесну снагу, дух и моралне одлике. Све ове особине чине једну целину и дају пуну вредност сваком човеку, а нарочито сваком соколу.

1. *Телесно васпитање*. — »У здравом телу, здрав је и дух« (In corpore sano, sana mens), говорили су још стари Римљани. Здраво и снажно тело услов је да човек буде у стању усавршавати и све друге своје особине. У телесном васпитању два су правца: чување тела и развијање тела.

Чување тела врши се по хигијенским прописима, да не би подлегло здравственим поремећајима и обољењима. Али то није довољно: треба тело и телесну снагу развијати; привикавати на отпорност према свима спољашњим утицајима у свима тешким животним приликама. Исто тако треба и снажити тело и развијати снагу. Снажно тело отпорније је према разним неповољним спо-

љавињим утицајима као и према инфекцијама; снажно тело има више отпорне снаге и ту се налази залог доброга здравља, — а здравље је права добра подлога и добром расположењу и успеху у сваком раду, физичком и умном. Постепено и систематски телесно вежбање ствара и хармоничност и лепоту, а прави смисао лепоте је у сразмери и правилности. Здравље, лепота и снага — било је идеал и код старих народа, то треба да је и данас.

Телесне вежбе у сокољству врше се по систему којим се развијају сви делови тела. Вежба се у вежбаоници, али када год је време повољно претпоставља се вежбање на чистом ваздуху. — Сокољски систем се допуњава витешким играма и племенитим спортовима. Тако препоручује се јахање, пливање, веслање, скијање, лака атлетика, нарочито бацање камена или дискаса и коша. То су све вежбе у којима се цело тело креће, и сви делови развијају. Не треба избегавати ни обичне физичке послове. — Нарочито се препоручују излети к пешачењу, са приређивањем лакоатлетских утакмица. затим: планинарство, путовање кроз планинске крајеве и таборовање (погорованье) у планинским крајевима преко лета.

2. *Духовно васпитање.* — Човек мора развити и свој дух. Има много ствари које треба знати: о свету, о животу, о појавама у природи. То многи стекну у школама, нарочито у средњим школама. Али многи чланови Сокола нису били у прилици да уче средње школе, отишавши у практичан живот. Међутим, смисао сокољског братства тражи да се најважнија знања даду свима сокоlima, и онима који нису учили школе, да би и сами постали културнији. Тако ће се постићи

да ће сви сокоци имати довољно најпотребнијих познавања научних истина и уметничких творевина. »Ко више зна, више и вреди«, каже народна пословица, — а сваки члан Сокола мора се трудити да има што више значаја у друштву, те због тога мора и сâм знати много. »Снага кладе ваља, а памет царује«, каже народ.

То духовно васпитање постиже се: предавањима, говорима пред врстом, разговорима, читањем, сликама. Предавања имају два циља: њима се јавност упознаје са соколским покретом, а соколи са разним темама. Предавања пред врстом имају за циљ да развијају напоредност размисљања са физичким вежбањем; тим предавањима дају се често и потребна знања, само врло укратко. Разговори су важни, јер се у њима налази често ненаметљива поука. Читање је веома важно, — стога се оснивају читаонице, друштвене књижнице.

3. *Морално васпитање.* — Потпуни је тек онај човек који има и добре душевне особине. Рђав човек уколико је ученији утолико може бити друштву штетнији. Соколац не сме имати ниједну рђаву особину: не сме бити неискрен, злобан, нетачан, недоследан, неодлучан, неиздржљив. Напротив, мора имати све добре особине: мора бити искрен, добар, тачан, одлучан, доследан, издржљив.

У томе правцу највише се утиче предавањима, а нарочито кратким упутима у виду предавања пред врстом. Најважнији начин утицања у овоме правцу је лични пример старијих чланова, нарочито претставника управе, старешине, просветара, начелника, затим предњака (водника) и старијих чланова.

КАКАВ ТРЕБА ДА ЈЕ СОКОЛАЦ У ЈАВНОМ ЖИВОТУ

Човек живи у друштву и припада народу своме, те у себи мора развијати оне особине које ће најбоље учинити да у друштву завлада права искреност, сарадња и да народна целина процвета, да цео народ постане способнији за културу и отпорнији у борби живота.

1. *Друштвено васпитање у једнодушности* чини основицу соколских схватања. То значи да су људи упућени једни на друге, и да међу њима односи треба да су и срдачни, сложни, а сарадња лојална, и да сви имају један заједнички циљ: добро свога народа.

Из срдачних и искрених међусобних односа проистичу основи соколске идеје: *браћиство* и *једнакост*, а са тим особинама и слогом долази се до *слободе*, до слободе личности и целог народа. — *Једнакост* значи да ни друштвене разлике, ни разлике по позиву, ни по вери не могу делити соколе: њихов заједнички идеал их чини једнаким. — *Браћиство*, захтева потпуно поверење и искреност, и на тај начин основица је широког соколског рада. — *Слобода* појединаца чини *слободу целог народа*; отуда наши стари, који су ценили своју част, борили су се за слободу целог свог народа, и извојевали ослобођење.

На тај начин битност соколске идеје изражена је у девизи: *једнакост, браћиство, слобода*, а то се без *слоге* не може постићи.

2. *Национално васпитање*. — Соколство је организација где сваки члан добровољно уноси своју личну вредност за добро целог народа. Народ цео, његова слобода и његов напредак — то је циљ соколског рада. Отуда је у соколству

ПЕСМОМА

највећи завет: борити се за слободу свога народа, за целину и независност своје државе. Отуда соколи морају радити и на просветном и економском пољу: ширити књигу и писменост, учити народ бољем и здравијем животу, подизати народну привреду, пошумљавати гоleti, стварати и помагати задруге, а гонити пороке од којих народ страда, нарочито пијанство.

Сокољство мора чинити све оно што ће народ уздићи, оснажити, да не пропадне оно што су читаве генерације бораца за народну слободу тешким напором стекле. Сваки соколац мора знати: да је сокољство војска народног препорода. Сокољство мора да ради на народном добру, и својим животима да чува народне тековине.

ЈЕДИНСТВО СОКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА

Све особине које соколац мора развити у себи, његово лично васпитање као и његов однос у друштву, све то сачињава једну целину: суштину соколске мисли. Све треба дати за целину и све жртвовати напретку и срећи свог народа.

Из овога проистиче и смисао и значај соколске дисциплине: у сокољству сваки добровољно уноси сав свој рад за добро целине, отуда је и *соколска дисциплина унутрашња*, а тиме и много дубље укорењена и јача: закону, прописима и наредбама покоравамо се драговољно.

Нарочито је важно за јединство соколског васпитања да се вежбања у телесном и духовном и душевном правцу допуњују: дисциплином покрета при телесном вежбању јача се одређеност, воља, способност извођења у дело, издржљивост, пажљивост, самосталност, владање собом. Таборовањем и излетима се ошмењавља мисао, развија

осећање дивљења, снажи дух, али снажи и тело и здравље челичи.

Јединство соколског васпитања спроводи се у свему, а нарочито у соколским школама, у друштвеним и жупским и савезним течајевима за предњаке и начелнике.

ОСНИВАЧИ СОКОЛСТВА:

ДР. МИРОСЛАВ ТИШ И ЈИНАРИХ ФИГНЕР

Бурно доба општег покрета европских народа, година 1848, затекла је на челу чешког народа народне великане: Хавличека, Палацког и Шафарика. И чешки народ занет општом струјом борбе за слободу, покушао је да себи извојује независност; нажалост цео се покрет свршио трагично. Праг је бомбардован, његовим улицама просула се крв невине чешке деце, а у Чешкој је завладао немачки апсолутизам, који је био најцрњи и најтежи између педесетих и шесдесетих година прошлога века. Истакнуте вође чешког народа биле су протеране из земље:

После тога куцнуо је био последњи час, који је имао да реши „бити ил' не бити“; није се смело дозволити да непријатељ и даље обезглављује народ и прогони великане. Требало је учинити цео народ свесним, великим, патриотским, отпорним, борбеним; то се имало постићи једино васпитањем. Пред оштрим и будним оком тако опрезног непријатеља није било лако васпитати народ у духу патриотизма, отпорности и борбености. То све имало се извести са великом умешношћу и оба-

зривошћу. Ето тако је створено соколство. А у узроцима његовог стварања лежи и цео програм, читава идеологија соколства. Ко хоће да уђе у дубину соколске идеје и да схвати шта је соколство, тај мора добро да познаје узроке његова постанка. У историји постајања соколства лежи кључ за разумевање соколске идеје. У таким бурним данима дошли су на идеју стварања соколства Др. Мирослав Тирш, професор универзитета и Јиндрих Фигнер, трговац.

Јиндрих Фигнер је син једне старе прашке породице трговачког реда. Отац његов желео је да га упути на трговину, али да претходно стекне потребно трговачко знање. Свет је имао бити његова школа. И млади Фигнер оде у свет: да гледа, види и учи! У Трсту се упознаје са покретом „Младе Италије“, која је већ била успала за народна права и народну државу. Исти боли и јади распињали су и његово младо срце. Он такође не трпи Хабсбуршку монархију. Тако он даље путује по Француској, Белгији, Енглеској и Немачкој; али увек све његове мисли биле су управљене на његов поробљени Праг. За Праг и за слободу чешку он је ставио после повратка све своје имање соколском друштву на располагање. После олује од 1848 већ се отворено спрема и »Млада Ческа«, да потражи своја права, а када је 1859 год. Аустрија била тучена код Мађенте и Солферина, то је за Словене био успех, управо добијена битка над завојевачима средње Европе. Гарибалди је тада постао идол код Словена. Његово пописје се ставља на најсветија места у чешким домовима.

Фигнер и Тирш фанатизују омладину за црвену кошуљу. Она постаје симбол чешких сокола,

она је покривала засноване планове Тирша и Фигнера. За том кошуљом заталасала се читава чешка омладина, а после године дана и словеначка, хрватска и српска.

Случај је хтео да је други покретач идеје соколске био необично богат; он је дао могућности да идеја добије таког замаха међу славенским народима. Куће, вежбаонице, одела, помоћ за путовања духовног вође Тирша — све то пружа Фигнер. Фигнер пружа материју, Тирш даје душу. Они су нераздвојни, вечито међу соколима и у добру и у злу, као прави апостоли соколске мисли. — И наше соколство не да се замислити без Фигнера и Тирша. Они су нам узор у свему. Они су од себе одбијали славу и част, и корист и угодан живот, све ради сјајне будућности свога народа. Зато је њихов рад неоцењив, а њихов идеализам безграничан. Фигнер је дао гесло соколству: Нити славе, нити плате!»

Др. Мирослав Тирш био је први весник народне слободе. Рођен 1832 год. а живео до 1884 год., па ипак у току свога кратког живота успео је да заталаса све словенске народе у бившој Аустро-угарској монархији а нарочито Чехе. Он долази у народ са девизом: »Ко Чех, тај Соко«. Развио је велику пропаганду у чешком народу: нема среће без јаких тела и јаких душа. Сви народи који се даље не развијају пропадају и пропашће. Историја природе и људи јесте истрајати непрестано у борби и све што је неспособно мора да пропадне.

Развијањем такве теорије и благодарећи његовој издржљивости и његовом помагачу Фигне-

ру, оснива се 1862 год. соколско друштво, а име му дадоше из наших народних песама које су опевале тицу *соко* као највећи симбол јунаштва, прегалаштва, чистоће, морала и висина. Све што је осећало патриотизмом уписује се у соколске редове и тако се поче ширити соколство по свим варошима Ческе и Моравске.

На својим заставама соколским даје Тирш гесло: „Устај, живи, бори се, не клони!“ И заиста, соколска мисао Мирослава Тирша препородила је чешки народ. Тихо се радило, али се чекао жељно очекивани дан окршаја. Тирш и Фигнер хватају везе са осталим народима и народним вођама. Тирш је ступио у везе и са нашим народним вођама тога времена. Утврђује се споразум за даљи рад, чине се јавне вежбе и манифестације, приређују се соколске скупштине, оснивају се нова соколска друштва.

Тирш је увек био међу важбачима. У свему је пример. Соколску идеју све више разрађује и поставља на научну основу. Систем соколске теловежбе прима се свуда као најбољи до тада. И млади и стари састају се у вежбаоници да снаже дух и тело, и да разговарају о судбини свога поробљеног народа. Али напорни рад Тирша у погледу стварања националне и соколске свести коштао га је здравља услед напора: оронуо у здрављу, по саветима лекара тражи себи лека у Тирољским Алпима, где једног кобног јутра полазећи у шетњу оклизне се са једног камена и падне у реку Аиху и утопи се. При растанку са својим помагачима упутио је ове речи, као да је слутио да се више вратити неће: »И кад мене не буде више, ви продужите онде где сам застао! Соколска машина је на зупцима точка, који је у

вашим рукама! Окрећите га смишљено и поуздано на част своју, свога народа, словенства и човечанства.»

ОРГАНИЗАЦИЈА СОКОЛСТВА

Сви соколи Краљевине Југославије удружени су у једну велику заједницу, која се назива Савез сокола Краљевине Југославије. Седиште Савеза је у Београду. Старешина Савеза је Његово Височанство Краљевих Петар, Наследник Престола.

Организације Сокола у појединим варошима, варошницама и селима називају се друштва; оне су основне јединице Савеза, које извршују програм Савеза на пољу телесног, моралног и националног васпитања.

Мање јединице од соколских друштава јесу сеоске чете, али оне се при данашњој организацији Сокола не сматрају као самосталне јединице, него као огранци соколских друштва којима припадају.

Организација Савеза истоветна је са организацијом мање јединице од Савеза, жупе, и истоветна је са организацијом основне јединице соколства, соколског друштва, само што се рад Савеза изводи у тако великом обиму, да је подела рада у њему изведена до крајњих могућих граница, док у жупи, а нарочито у друштву задатак двојице или тројице функционера из Савеза, може да врши једно те исто лице. Говорећи, дакле, о организацији Савеза, истовремено говоримо и о организацији жупа и друштава.

Соколска заједница поставила је себи за циљ да своје чланове, држављане Југославије, васпитава телесно, морално и у националном духу. Њој могу припадати сви уписани синови и кћери нашег народа, и то: деца од 6 до 12, мушки и женски нараштај од 12 до 18 година, мушко и женско чланство од 18 година старости па навише. Чланови соколске заједнице су редовни и ванредни. Редовни чланови су синови и кћери нашег народа; ванредни чланови су синови и кћери братских словенских народа, а који живе у нашој земљи. Има и помажућих чланова.

Задатак соколских јединица од највише (Савеза) до најниже (друштва и подручних му чета) јесте: гајити телесну вежбу поглавито по Тиршевој методи; морално васпитати припаднике Сокола, децу, нараштај, чланство, па и читав народ; васпитати припаднике Сокола у националном духу, а у народу неуморно ширити соколску идеју; борити се против употребе алкохола, а истовремено са тим учити народ вежбању у врлинама као што су: штедња, чување здравља, неуморност у раду. За постизање овога циља соколство се служи науком, предавањима, литературом, приређује слетове, јавне вежбе, свечаности, излете, отвара течајеве за техничко и педагошко усавршавање истакнутих чланова.

Када се изводе јавне вежбе сви соколи и соколице носе једнако одело по пропису Савеза; исто тако се облачи једнако одело када се приређује каква народна свечаност, само, на свечаностима се соколи појављују у свечаној одори.

Обележје припадништва соколског су: значка и соколска легитимација са фотографијом.

Своје административне и друге трошкове со-

колка заједница покрива из чланског улога, из повчане потпоре коју добија од државе и бановине, из задужбина родољуба и добротвора соколства, из прилога, као и из прихода добивених приликом извођења јавних приредаба.

Пошто соколство мора нарочито да пази на своје људско и соколско достојанство, припремање јавних вежби и стварање прихода за соколске фондове може се вршити само по општем или посебном одобрењу од стране Савеза; тако исто и све важније радње и одлуке жупе треба да одобри Савез.

У овом тексту, ниже, означено је која све права имају друштва и жупе; они се строго имају придржавати даних им права, и за сваку важнију ствар имају се обратити Савезу, ако не би нашли потребна упутства у књизи: »Организација Савеза Сокола Краљевине Југославије«, која је најбоља ручна књига о организацији соколства.

Управа Савеза састављена је овако: старешина, 5 потстарешина, начелник, начелница, 3 заменика начелника, 3 заменице начелнице, претседник Просветног одбора, 10 до 15 чланова управе, 7 до 11 заменика чланова управе, 5 до 7 ревизора и њихових заменика.

Управа Савеза из своје средине бира тајника, његовог заменика, благајника и његовог заменика, економа, уредника и уређивачки одбор за соколска гласила, које Савез издаје. Саставни део Савеза јесте још и Просветни одбор, Здравствени отсек, Статистички отсек и Привредни отсек.

Управа Савеза управља целокупним радом Сокола у Краљевини; она врши поделу рада; саставља и изводи финансијски програм; пропи-

ПИСМО

сује програм рада за све отсеке одбора, за све соколске јединице; припређује свесоколске и савезне сietове; даје упутства по сваком питању које му отсеци, одбори и жупе упућују; прописује све појединости односно телесног, моралног и националног васпитања.

Управа жупе решава питања спореднијег значаја по прописима Савеза самостално, а важна питања по његовим упутствима. У истом је односу друштво према жупи као она према Савезу.

Техничким делом соколског васпитања управа Начелништво Савеза у споразуму са Управом Савеза. Начелништво Савеза сачињавају: начелник, начелница и њихови заменици. Начелништво Савеза самостално решава сва техничка питања, али се тражи сагласност Управе Савеза са одлукама Начелништва; а ако је у питању морално васпитање, просвећивање сокола, тражи се сарадња просветара. Помоћни орган Начелништва Савеза јесте технички одбор, састављен од техничких стручњака и од претставника појединих отсека. Начелништво Савеза са Просветним одбором решава по питањима која их интересују заједнички. Просветни одбор састављен је од претседника, потпретседника и 6 чланова.

Делегати за Главну скупштину Савеза јесу лица која жупа шаље да ју претстављају пред Савезом на Главној савезној скупштини.

Одбор делегата жупа јесте скуп истакнути сокола, састављен из управе Савеза и по једне делегата из жупа, који се састају ради решавања питања административне природе.

Збор начелника жупа састављен је од Техничког одбора Савеза, од жупских начелника и на-

челница, од начелника и начелница великих друштава; он решава техничка и васпитна питања.

Као што у Савезу постоји Начелништво Савеза, тако у жупи постоји начелништво жупе, које сачињавају; начелник, начелница и њихови заменици. а у друштву се образује друштвено начелништво од начелника, начелнице и њихових заменика.

Помоћни орган Начелништва Савеза јесте Технички одбор; помоћни орган начелништва жупе јесте технички одбор жупе, а код друштва овај орган се зове предњачки збор. Сви ови помоћни органи састављени су од техничких стручњака, који изводе технички програм Савеза у духу инструкција Начелништва Савеза.

За решавање спорова који се појаве између чланова Управе Савеза, жупе, друштва, или између било којих соколских јединица, образован је суд части код Савеза, жупе и друштва, чији су чланови соколи из дотичног места. Рад суда части описан је у "Организацији Савеза Сокола Краљевине Југославије", али у главном је тај поступак сличан раду редовних државних судова. Обе стране се позивају на суд писменим путем. — одред се рочиште, подноси се докази, саслуша се изјава обеју страна, браниоца или повереника, гласа се, доноси се одлука, која је извршна.

Ревизиони одбор се образује у Савезу, у жупама и у друштвима. Његова је дужност да прегледа рачуне и да контролише целокупан рад соколских јединица у погледу прибављања, исплате, ликвидирања рачуна, као и начин како се имају издаци књижити. Овај одбор сачињавају ревизори и њихови заменици; он се састаје бар

једанпут у шест месеци, којом приликом прегледа рад на вођењу књига, контролише издатке, приходе, расходе, испитује рачуне. О нађеном стању подноси извештај надлежној управи и свака неисправност хотимична или нехотична мора се одмах уклонити, па ако има кривице до неког, има се покренути поступак против њега.

Административан рад у соколским јединицама врши старешина и тајник; они потписују акта која се упућују другим јединицама. Место тајника акта могу потписивати: начелник, просветар, благајник, статистичар, — зависи од тога какве је садржине дотични акт. Акта се пишу на почетној страни табака, односно у продужењу примљеног акта. У почетку акта стави се његов кратак садржај и (ако се одговара) свежа - број акта оне соколске јединице или надлештва коме се акт упућује. Тон писма има да буде учтив и братски.

Један од најважнијих саветодавних органа соколских јединица јесте Главна скупштина. Она се одржава бар једанпут годишње у Савезу, у жупи и у друштву и доноси закључке по свима значајним питањима која интересују соколство. Закључци се доносе на тај начин што претседник скупштине ставља предлоге на гласање. На скупштини друштва гласају сви чланови друштва који су одговорили својим обавезама; међутим на савезној и жупској главној скупштини гласају: чланови управе Савеза односно жупе и делегати жупа, односно друштава (за жупску скупштину).

За решавање свих питања сазивају се редовне седнице управе. Оне би се по правилу имале држати недељно у одређени дан и час, али ако нема потребе да се оне тако често сазивају, могу се оне сазивати сваких 14 дана.

Као што Управа Савеза има за саветодавне органе: Главну скупштину, Одбор делегата жупа и Збор начелника жупа, тако управа жупе има као саветодавне органе: главну жупску скупштину, одбор делегата друштава, збор друштвених начелника и збор друштвених просветара. Прва решава сва најважнија питања; друга расправља о административном пословању друштава; зборови третирају техничка и васпитна питања.

Сваки члан југословенског Сокола мора бити члан неког друштва, зато се друштво и назива основном јединицом. Чланом сокола може постати сваки честити Југословен који је навршио 18 година, ако пристаје да сарађује по соколским начелима, ако буде примљен у друштво. Чланови који се налазе у животном добу између 18 и 26 година морају да вежбају, изузев случајева када им то лекар не дозволи или им је немогуће. Нови чланови друштва узимају се на шестомесечно пробно време.

Члан једног соколског друштва не може бити члан другог соколског друштва, а ако је раније припадао једном друштву, мора све своје обавезе наспрам дотичног друштва да уреди, дугове да исплати и да му се потом да разрешица. Члан сокола не може бити члан другог којег гимнастичког друштва, основаног на верској, политичкој или било каквој подлози.

Ванредни чланови Сокола имају права и дужности као и редовни чланови.

Сваки соко дужан је да уплатом свога приноса пружи потпору соколској заједници, а да вежбањем и учествовањем на јавним вежбама допринесе извођењу програма Сокола.

Ко се буде огрешио о прописе и начела со-

кољства, подвргнуће се дисциплинском поступку, и може да буде опоменут, кажњен укором, привремено отстрањен из соколских редова, па и искључен из Савеза соколског.

У овим редовима речено је шта је дужност Сокола: дужност му је да унапреди соколство, а право сокола је примање благодети које соколство пружа народу и свима својим члановима као: развијање тела, узимање учешћа на соколским манифестацијама и уживање у успеху приредаба.

Поред телесних користи и моралног задовољства, имају соколи и могућности да се усавршавају у соколском духу. Вредни, агилни и честити соколи често примају потпору за усавршавање својих соколских способности. За случај озледе при вежбама примају новчану потпору из Озледног фонда, који се налази у Савезу: добијају потпуну лекарску помоћ све док повреда изишкује лекарску негу.

*

Износени укратко суштину соколске организације, навешћемо то да Савез, жупа, друштво и сеоске соколске чете служе једном те истом циљу: пропагирати соколство у свима слојевима народа, а за постигнуће ове сврхе све соколске јединице чине напоре да број тих јединица буде што већи, да што успешније раде на извођењу соколског програма, држе предавања, одржавају течајеве, приређују јавне вежбе, академије, слетове, утакмице, свако на својој територији.

Територија Савеза је цела територија Краљевине Југославије, због чега се идејно вођство соколског рада налази у његовим рукама; он име-

нује и разрешава жупске управе, а ове именују и разрешавају друштвене управе. Управа жупе стоји по среди између Савеза и друштва, а однос између ње и Савеза је као однос између друштва и управе жупе.

СЕОСКЕ ЧЕТЕ

Култура једнога народа огледа се у релативно једнакој просвећености варошког и сеоског жиља. Сокољство као прва организација приватне иницијативе, која је себи ставила у задатак да својевољно свима силама ради на унапређењу и духовном уједињењу нашег народа, правилно је схватило свој задатак у изградњи једне југословенске мисли, југословенске културе и националне свести. И ова организација по угледу на сокоде, братске Чехословачке, посматрајући соколску прошлост, а свесна свога задатка у будућности, настојала је и настоји да се соколски организују и наша села. Само тако сокољство неће промаштити свој циљ, и само на тај начин оствариће своју велику идеју на корист свога народа.

Да би се соколска замисао привела у дело, соколи оснивају своје сеоске соколске чете. Соколска чета може се основати у сваком месту — селу, где није могуће да постоји соколско друштво из економских и просветних разлога. Чланом чете може бити сваки земљорадник или земљорадница. Задатак је чете да скупља у себи и соколски васпитава што већи број омладине; да код омладине гаји и негује соколску гимнастику; да шири просвету, трезвеност, штедњу; да оснива

књижнице и читаонице за народ; да упућује привредни свет у све гране савремене привреде.

Чланом једне чете може постати сваки држављанин и држављанка Краљевине Југославије, без обзира на веру и политичку припадност, ако су физички и умно здрави, морално неокаљани, ако су навршили 18 година старости, а по основним начелима правила Сокола Краљевине Југославије.

На челу чете стоји старешина, кога именује жупа на основу предлога чете и друштва коме чета припада. Овај се предлог саставља на годишњој скупштини чете, која се одржава један пут годишње. У изузетним случајевима поред редовне годишње скупштине чета може одржати ванредну скупштину, али само по одобрењу жупе. Ради бржег рада чета има своју управу: старешина, заменик, тајник, благајник, начелник и два члана, и надзорни одбор. Ови чланови бирају се између чланова чете, а увек их мора потврдити жупа.

Чланови-це чете обавезни су плаћати месечну чланарину, која је једини приход за подмирење свих потреба чете.

Да би соколски рад у селу био успешнији, чета може имати поред чланова још и нараштај и децу. У нараштај се уписује омладина од 12 до 18 год. Старији од 18 година прелазе у чланове, а млађи од 12 год. спадају у децу. Како чланство тако нараштај и децу чета је обавезна васпитавати у чисто национално-соколском духу. Чета чува своје чланство од порока и рђавих навика; привикава чланство само на оно што је корисно и лепо за чланове и чету. Ради лакшега извођења програма, чета треба да има лице које ће вежбати чланове у соколској гимнастици, свога про-

светара и свога економа. Сви они раде у свом делокругу на корист ссколства.

У погледу надзора чета је потчињена најближем друштву, а преко овога жупи и Савезу. Сву прописку чета обавља само преко надлежнога друштва. Акта увек потписују старешина и тајник. У случају да је акт техничке или економске природе, поред старешине потписују начелник или благајник.

По потреби чета може имати: стрељачку секцију, одсек трезвености, тамбурашки збор, певачки збор. Све ове секције стоје под управом чете и сву прописку врше преко исте.

БРАТСКА ЉУБАВ И ПОЗДРАВЉАЊЕ ✓

Братство је осећај најтешње крвне сродничке везе међу људима рођеним од једних родитеља. Братство је осећај најтешње духовне везе међу људима надахнутим духом истих жеља, мисли, тежња и идеала. Братство је најузвишенији облик љубави човека према човеку.

Брате, ступајући у соколску организацију, осетићеш да те је задахнуо дух братства. Видећеш да је ту највећи идеал, чији је задатак: васпитавање човека као члана породице, народа, расе и човечанства. Ту, у заједничком кретању ка једном идеалу, заједничким радом и животом, и међусобним потпомагањем, наступиће упознавање — наступиће братска љубав. Та братска љубав спаја те са сваким братом соколом. То је највиша љубав, јер она заповеда: да и живот даш за другога — да гинеш за брата свога. —

Она ти казује да твој живот није важнији од његовог. Она те саветује да се увек угледаш на бољег брата, и да све његове врлине примаш. Она ти каже: пригрли слабијег брата од себе, и воли га, и негуј као самога себе.

Ово је љубав која не остаје само у соколани. Шире се она и живи и ван ње у приватном и јавном животу браће и сестара, јер нисмо браћа, односно сестре, само у соколани, него смо то кроз цео живот, а на добро свога народа. И нема веће љубави од ове; и нема већег сродства од овог, јер неће бити веће победе од оне коју ће ова љубав извојевати. Зато, браћо и сестре, скупимо се у соколске редове, у редове који су прожети оваквом љубављу, и волимо и помажемо један другог, али не само речју већ и делима својима, јер ћемо само на тај начин доказати своју љубав — своје братство.

Чланови и чланице соколске организације називају се брате, односно сестро! Браћа се међусобно ословљавају са »ти«. — Сестре се међусобно ословљавају са »ти«. — Браћа и сестре се међусобно ословљавају са »ти« само у оним случајевима када то дозвољавају њихови вансоколски односи, односно када то сама сестра дозволи, иначе увек са »ви«.

СОКОЛСКА ЗАСТАВА

Свака заједница људи који се удружују са одређеним циљем да своје заједничке интересе што успешније одбране узима као знамење своје

самосталности и слободе заставу, под којом се чланови окупљају као припадници дотичне заједнице.

Тако и соколске јединице имају своју заставу као знак под којим се састају, организују посао, сарађују, изводе своје вежбе, васпитавају омладину, шире културу у свима слојевима народа.

Застава је највећа светиња сокола; она опомиње све чланове соколске заједнице да са неустрашивим полетом и јуначки треба да савладају све тешкоће које се јављају, да се боре и при појави неизвесних околности и тешкоћа, па, ако општи интереси захтевају, мора се и крв пролити за спас заставе.

НОШЕЊЕ СОКОЛСКЕ ЗНАЧКЕ

Соколска значка је видни знак да је неко припадник соколске организације, и требало би да је носи сваки соколац и соколица. Постоје две значке: за чланове и нараштај. Чланови и мушки нараштај носе значку на левој рупици капута, а чланице и женски нараштај на левој страни прсију. Соколску значку може добити само онај соко који је у соколу провео пуних 6 месеци, и који се за то време показао својим радом и понашањем као прави соко. Почетници не могу одмах добити соколску значку и легитимацију. — Ко носи соколску значку мора знати следеће:

1) Да је носи добровољно; зато што сам хоће и да је мора поштовати.

2) Мора поздрављати сваког члана који носи исти знак или свечану одору са „Здраво!“ —

Млађи члан поздравља старијег први; брат сестру поздравља увек први, без обзира да ли је старија или млађа. У једнаким годинама треба поздрављати први, а никако не чекати док се дотични јави први.

3) Када се говори са чланом који носи соколску значку, називати га са „Ти“, па и ако се не познају.

4) Соколски знак се носи само на грађанском оделу, а никако се не сме носити на свечаној одори. На свечаној одори се не смеју носити никакве значке, нити пак одличја.

5) Ко носи соколску значку мора имати код себе и чланску легитимацију, у којој има бити забележено да је плаћена чланарина за пола године унапред. Ко код себе нема чланску легитимацију, може му се десити и то да га, у случају сумње, легитимисше неки брат и, немајући доказа да је заиста члан соко, одузме му значку.

Право легитимисања има сваки брат—сестра, само у том случају мора се и сам легитимисати, т. ј. показати своју легитимацију. Ако се нађе на таквог-ву, да носи соколску значку а нема прописну легитимацију, сваки брат, легитимисући се и сам има право дотичноме-ној одузети значку и одмах је предати своме друштву. При томе увек узети име и презиме дотичног, као и место одакле је, јер се о томе има извести друштво из којег је места онај коме је знак одузет. У случају да се дотични-на успротиви, и не дозвољава одузимање значке, има се одмах позвати у помоћ државна власт.

Горњег се треба придржавати нарочито у случајевима наведеним под 6 и 7.

6) Ко носи соколску значку мора пазити на

своје понашање како у соколани тако и ван ње. Са соколским знаком се не сме никада налазити у таквом друштву које није за честитог и поштеног грађанина. Дакле, увек избежавати непристојна друштва. Такође са знаком није пристојно играти карте — коцкати се.

7) Соколску значку је забрањено носити на политичким зборовима и агитацијама, на демонстрацијама и у сврху рекламе.

Ко се ових прописа не буде држао, знак је да није прави соко. Томе није места у соколским редовима. Томе ће се знак одузети, и биће искључен из соколске организације.

НОШЕЊЕ СОКОЛСКЕ ОДОРЕ

Ко носи соколску одору мора знати следеће:

1. Одора мора одговарати прописима, и то до последњег дугмета;

2. Мора бити увек уредна: чиста и испеглана;

3. На одори се не смеју носити никакви знакови, осим прописане траке са натписом друштва и жупе;

4. Ко носи соколску одору мора до крајности пазити на своје понашање — у свему мора бити примеран;

5. Одора се носи само онда када то одреди управа друштва: а) приликом јавних наступа и излета, б) приликом појединих народних свечаности и манифестација, в) приликом појединих депутација, г) за време погребног спровода заслужног брата или сестре;

6. Одора се не сме носити: а) на игранкама или забавама плесног карактера, па макар их и само друштво приређивало; б) на свадбама или сличним приредбама;

7. После 9 сати увече, било на забавама или јавним наступима — академијама, било слетовима или ма којим и ма каквим приредбама, соколска се одора не сме носити. У 9 сати увече сваки прави соко-соколица има скинути своју соколску одору, и не сме се у њој показати после тог времена.

Собзиром на ову тачку, опажа се код једног великог броја браће и сестара, да се ових прописа апсолутно не држе. То је мало несоколски јер је то знак потпуног непознавања соколских прописа; или што је још горе за једног правог сокола-ицу, знак је потпуне недисциплине.

8. Онај који носи соколску одору мора знати да се са њом, ни у ком случају, не сме заилазити по неугледним кафанама. Такође мора пазити и на друштво, јер се са одором не сме улазити у свакојако друштво, пошто то не дозвољава част и достојанство соколства.

ШКОЛА ТЕЛЕСНОГ ВАСПИТАЊА

по

Д-ру МИРОСЛАВУ ТИРШУ

Телесна снага сваког појединца од велике је важности, јер она сачињава његову отпорност, вредност, способност, његово здравље. Телесно здравље врши одлучан утицај на умно а особито на душевно здравље. Телесно здравље је главна подлога за развитак и напредак потомства. И по-

јединицу и читавом нашем народу, тек телесно здравље ставља на расположење прави живот.

На телесно здравље даде се утицати тако да се оно сачува, одржи и развије. Утичући тако код појединаца, утичемо и на здравље целог нашег народа: да га чувамо, одржавамо и развијамо до највеће мере.

Сав овај рад на телесном васпитању зове се телесно образовање. Према томе *телесно образовање* делимо на два велика дела и то:

а) Први део *телесна просвета* или *хигијена*; б) други део *телесна вежба* или *гимнастика*. Телесна просвета или хигијена је наука о чувању здравља. Она испитује све узроке који утичу на здравље, особито испитује узроке болести, на пронађена правила примењује у живот.

Телесна вежба (гимнастика) је: јачање и појачавање живота до праве мере, наука о правом образовању тела, о хармонији снаге. Она спрема живот за сваку борбу; чини појединца способним за рад и живот; уздиже га ка идеалу човека.

Оба ова велика дела стоје тесно у вези један са другим, и један се без другог не да замислити.

Садање соколство Савеза Сокола Краљевине Југославије прихватило је још јаче овај први део т. ј. телесну просвету (хигијену) да је што јаче прошири нарочито у наша села, у којим оснива своје соколске чете, да нашег нападеног сељака дигне на виши ступањ цивилизације и да га развије до највеће мере и благостања.

Зато сваки појединац, а нарочито нараштајац — нараштајка и соколско дете морају посветити сву своју пажњу чувању и јачању телесне снаге, као извору свега благостања и задовољства.

Вежба је уметно кретање појединих делова

или читавог тела, на одређену заповест, одређеним начином и у одређено време и у сврху која је за то намењена. Вежба је културна допуна природног кретања.

Игра је природно и неизвештачено кретање. Проф. Мосо једном приликом је рекао: „Вежба је медицина, игра је храна“. Игра је разноврсна, пријатна, лака, она је урођена животу сваког појединца па и читавог народа.

Према горе изнетом читави систем телесног вежбања по д-ру Мирославу Тиршу дели се у четири велике скупине које зовемо струкама:

I. струка: вежбе без справа и без помоћи других вежбача.

II. струка: вежбе помоћу справа.

III. струка: вежбе игара, разноликости и скупине.

IV. струка: вежбе борења.

Прва струка нема разреда, него се одмах дели на гране. Прва струка система вежбања дели се у две велике гране и то: а) редовне вежбе; б) просте вежбе.

А) Главна грана редовне вежбе дели се на две подређене гране и то: а) редовне вежбе на месту; б) редовне вежбе с места.

Б) Главна грана просте вежбе дели се у две подређене гране и то: а) просте вежбе на месту; б) просте вежбе с места.

Редовне вежбе на месту и с места дели се у више врста вежбања и то: 1) редовне вежбе појединачно; 2) редовне вежбе двојице; 3) редовне вежбе четворице; 4) редовне вежбе врста (десетине); 5) редовне вежбе вода; 6) редовне вежбе

чете; 7) редовне вежбе батаљона; 8) редовне вежбе пуга.

Просте вежбе на месту и места деле се у 7 главних врста вежбања, а ове главне деле се у подређене врсте вежбања, а подређене врсте вежбања деле се у »елементе«, а елементе деле се у начине извођења.

Главне врсте:

1) измена става и положаја: а) ставови ногу пружених; б) ставови ногу скучених; в) положаји.

2) окрети: а) четврт окрета 45 степени; б) пола окрета 90 степени; в) цели окрет 180 степени; двојни окрет 360 степени.

3) гибања: а) гибања руку; б) гибања главе; в) гибања трупа; г) гибања ногу.

4) издржаји: а) издржаји руку; б) издржаји трупа; в) издржаји ногу.

5) поскоци: пониско — повисоко; б) напред — настрег; в) десно — лево.

6) ходања: а) једноставна; б) сложена.

7) трчања: а) кратка; б) дуга.

Друга струка система вежбања дели се у два велика разреда и то: а) вежбе са справама; б) вежбе на справама.

А) главни разред вежбе са справама делимо у два подређена разреда и то: а) вежбе са справама које се дижу; б) вежбе са справама које се бацају.

1) Подређени разред справе које се дижу делимо у више грана вежбања и то: 1) вежбе са палицама; 2) вежбе са чуњевима (буздованима); 3) вежбе са бучицама; 4) вежбе са утезима; 5) вежбе са заставицама; 6) вежбе са луковима и круговима; 7) вежбе са марамицама и т. д.

2) Подређени разред »Справе које се бацају« делимо у више грана вежбања и то: 1) бацање камена; 2) бацање кугле; 3) бацање коцке; 4) бацање копља; 5) бацање диска; 6) бацање чекића; 7) бацање лопте и т. д.

Б) Главни разред »Вежбе на справама« делимо одмах у више грана вежбања и то: 1) вежбе скокова простих; 2) вежбе скокова са справама и преко справа; 3) вежбе на козлићу у ширину и дужину; 4) вежбе на коњу у ширину са хватаљкама и без њих; 5) вежбе на коњу у дужину са хватаљкама и без њих; 6) вежбе на столу у ширину и дужину; 7) вежбе на карикама на месту и с места; 8) вежбе на вратилу стабилном и вишећем; 9) вежбе на разбоју; 10) вежбе на греди; 11) вежбе на лествама — водоравним, косим и окомитим; 12) вежбе на рипстолу; 13) вежбе на скијама и саоницама; 14) вежбе на котачу (точку); 15) вежбе на пењалима.

Све вежбе на горе наведеним справама делимо у 13 главних врста вежбања, а главне врсте вежбања делимо на подређене врсте вежбања, а подређене врсте вежбања делимо на елементе, а елементе на начине извођења.

Главне врсте вежбања су:

1) Вис и измена виси: а) висови прости — висови мешани; б) висови предњи — висови стражњи; в) висови стојећи — лежећи — чучњем; г) висови окомити — стрмоглавце; д) висови пружени — скучени.

2) Потпор и измена потпора: а) потпори прости — и мешани; б) потпори предњи — стражњи; в) потпори стојећи — лежећи — чучњем; г) потпори скучени — пружени.

3) Сед и измена седа: а) седови пред руж-

кама — за рукама; б) седови обични — стегнима; в) седови разножно — сүножно; г) седови једноношке — обеношке.

4) Помицања: а) помицања у вису — потпору; б) помицања горе — доле; в) помицања напред — натраг; г) помицања десно — лево; д) помицања разноручке — сүручке.

5) Окрети: а) окрети у вису — потпору; б) окрети у седу — помицању; в) окрети разноручке — сүручке.

6) Њихања: а) њихања у вису — потпору; б) њихања са окретом — без окрета.

7) Узмаси: а) из различитих висова; б) узмах предњи — стражњи; в) узмах без замаха — са замаком; г) узмах полагано — брзо.

8) Упори: а) упори прости — мешани; б) упори замахом — вучењем — трзајем; в) упори заставом — јашећи; г) упори стражњи — предњи.

9) Ковртљаји: а) ковртљаји предњи — стражњи, напред — назад; б) ковртљаји из потпора — седа; в) ковртљаји прости — мешани; г) ковртљаји јашећи — завесом између руку и изван руку; д) ковртљаји са дотицајем — без дотицаја.

10) Премаси: а) премаси напред — натраг; б) премаси из потпора у потпор — до стоја на земљу; в) велековртљаји напред — натраг; г) са окретом — без окрета.

11) Метања: а) метања преко справе — око справе — над справом; а) метања одбочна — скрчна — предножна — одножна — заножна — разножна — премаси — кола — шкаре; в) метање без окрета — са окретом.

12) Издржаји: а) издржаји у вису — потпору — седу; б) издржаји у предножним вагама — стојевима.

13) Врста вежбања је прелаз из вишег положаја у нижи — н. пр. прелаз из потпора у вис било одсунуом или ма којим начином. Такође прелаз из потпора до стоја на земљи.

Трећа струка система вежбања дели се у главне гране:

А) Скупине: а) скупине без справа; б) скупине са справама; в) скупине на справама.

Б) Разноликости: а) разноликости у двоје; б) разноликости у троје; в) разноликости у четворо; г) разноликости у петоро итд.

В) Игре: а) игре без справа; б) игре са справама; в) игре без натецања и са натецањем.

Четврта струка система вежбања дели се у главне гране вежбања и то: а) подривања и и претезања; б) хрвање — боксовање; в) мачевање: 1) кратком палицом, 2) дугом палицом (батон), 3) сабљом, 4) флоретом.

Књиге које наш систем до у танчине излажу јесу: 1. Од Драгутина Шулца »Соколски систем« (Загреб); 2. Од Богићевића »Приручник« (Тузла).

О ЧУВАЊУ ПРИЛИКОМ ВЕЖБЕ

Чувањем или асистенцијом зовемо онај рад предњака или начелника, којим чува вежбача од какве несреће. У асистенцији налази се већином лична сигурност вежбача, она је испуњена начелом: »Чувај здравље вежбача«.

У том правцу има неколико захтева:

а) *Знање вежбе* код којих пружа асистенцију. Предњак мора знати вежбу не само по имену, него и по битности њезиној, т. ј. из којих се кретња састоји и како је сложена; у којем се темпу изводи; када и како би вежбач могао и у којем месту и где од ње настрадати. Не зна ли то, биће му врло тешко сигурну асистенцију дати, јер није за њу довољно приправан. То се знање и искуство може стећи само онда ако је и сам предњак те вежбе вежбао и зна у њима најопасније моменте.

б) *Знање у давању асистенције*, неопходно је; — јер не би вредило знати све могуће случајеве кад вежбач настрадати може, а не знати све случајеве где се може предупредити несрећа. Правила код давања асистенције, којима се има сваки предњак при вођењу вежбе покоровати јесу:

1. *Заузми приперан и згодан став*, да ни најмање не сметаш вежбачу при извођењу вежбе, јер би тим могао лако сам својом кривицом да проузрокујеш несрећу код вежбе. Код чувања мораш се поставити близу вежбача и то у чврсти став, да у сваком случају можеш дати потребну помоћ.

2. *Знај начин асистенције*, т. ј. научи се: где и када мораш држати вежбача, да се у случају неуспеха вежбе не би озледио. За који део тела мораш држати вежбача, даде се уопште установити тако: да код вежбања у потпору на разбоју, код метања на коњу, столу, козлићу обично држимо вежбача за мишицу и то што ближе рамена, а код вежбања у вису на вратилу, круговума или другим справама, држимо вежбача у запешћу. Код окрета и метања на разбоју држимо вежбача за бокове. Уз ово све, онај који

асистенцију даје мора бити физички јак, да у сваком моменту може задржати вежбача.

3. *Познавање вежбача*, што се тиче његових телесних и духовних особина. Некоји су вежбачи слаби и спори, троми и неспретни, многи су опет осетљиви, други су плашљиви, неодважни, а неки опет непромишљени, одвише одважни, нагли итд. Све ове особине појединих вежбача мора добар предњак познавати, те при извођењу вежбе мора ове особине имати на уму, да га не би какво зло могло да снађе при чувању.

4. *Која обележја има добра асистенција?* — Издашна асистенција је, ако вежбач никакву озледу задобити не може; а праводобна је, ако држимо вежбача само у онај час, кад је могућа каква незгода. Асистенција никада не сме бити сувишна, али је мора бити увек, јер су незгоде при вежбању увек ту, ако се не врши тај надзор, јер смо горе изнели разне особине код појединих вежбача.

Асистенција нека буде пажљивим начином давана; т.ј. не тргати, не гурати, не стискати, не ударати, да вежбач добије модрице по телу, јер се може догодити да се такве асистенције вежбачи највише боје и нерадо изводе оне вежбе где је асистенција неопходно потребна.

Асистенција је неопходно потребна и највише несретних случајева дешава се:

1. *код свих ојасних и одважнијих вежба*, које изискују много вештине и одважности од вежбача, као на пр. разношке, скрчке, премети, прекопити и скокови скоро на свим справама;

2.) *код тежких вежба*, које захтевају много снаге и издржљивости; овде се у већим моментима и помаже асистенцијом;

3.) код свих вежба које вежбач несигурно изводи, и код којих је могућа ма каква озледа;

4.) код свих нових изведаба, које су вежбачима непознате, или их изводе први пут у животу.

Ради тога, када се вежба, увек треба настојати да при свакој па и најмањој вежби имамо некога који пази на вежбача и који штити живот од несреће, која се лако може десити. Без асистенције ништа не треба радити, ни на каквој справи.

СТРОЈЕВЕ ВЕЖБЕ

У стројеве вежбе према соколском систему долазе:

- 1) Чисто стројеве вежбе (војне вежбе)
- 2) Кола или реје
- 3) Народне игре.

Распоред вежбања мора обухватити све напред поменуто.

Строј је група вежбача постављених једно до другог или једно иза другог по извесном реду. Према томе немогућ је рад ако се вежбачи не обуче потпуно у стројевим вежбама. Ова врста вежбања обучава сваког појединца да се уме снаћи у једној уређеној целини. Карактер им је претежно васпитни. Добро изведене појединце, дају стројеве, којима се врло лако рукује, што чини строј дисциплинованим. Из тих разлога обратити нарочиту пажњу овим вежбама. Лепо уређен и дисциплинован строј може претстављати друштво као целину у вежбаоници и ван вежба-

онице. Покрет ван вежбаонице не може се ни замислити без добро увежбаних стројевих вежби.

Стројеве вежбе су основ за извођење свих осталих вежби. Оне имају ванредан задатак да сједињују све вежбаче у једну недељиву целину, која се може кретати несметано према постављеном циљу.

НАЧЕЛА СТРОЈНЕ ОБУКЕ

Циљ је стројне обуке да се браћа спреме за заједнички рад у строју. Ради тога вежба у строју треба да је: изведена *правилно*, како не би трпела штету дисциплина у строју. Све вежбе у строју треба да се изводе на практичан и очигледан начин, тако да их *сваки* брат у строју може извести. Стројем командује начелник друштва, жупе, и савеза или предњак. У недостатку ових командију њихови заменици.

Начелник или предњак се налази за време командовања пред стројем, одакле браћа могу да чују његову команду, те како би командована радња била правилно изведена.

Подела и разброј строја. — За поделу и разброј строја, браћа се построје у две врсте, тако да на десном крилу буду највећа браћа а на левом крилу мања; врста је у одстојању 110 см. (од пете до пете), у растојању један од другог 10 см. (од лакта до лакта), и поравнати. Старешинство постројава се на десном крилу; ако друштво имаде своју заставу и ако се она износи постројава се на десно од старешинства.

Начелник командује »мирно«, и затим »на парове разброј с!«, по којој се команди разбројавају браћа из предње врсте с десна у лево, тако да први изговори гласно »први« онај до

њега »други«, и тако даље, док се строј не разброји. За браћу из задње врсте важи разброј браће из предње врсте. Први зову се беспарни а други зову се парни.

Стројеви. — Стројеви су: *развијени фронт* и *колоне: простих редова* и *двојних редова*. — Ако имаде браће за мање од десет реди не могу се постројавати у колоне двојних редова.

Развијени строј то је основни део радње од кога почиње сваки рад у строју.

Колоне су: *просте* и *двојних редова*. Колоне *простих редова* су оне када су браћа постројена по два и два, а колоне *двојних редова* када су браћа постројена по четири и четири, а врста од врсте су на одстојању 150 см.

Равнање на месту бива по фронту и дубини; за равнање начелник командује: »на десно равнај с'!«; на ову команду браћа предње врсте сем крилног на означеној страни окрену главе на *десну* страну и равнају се по десном брату. док не заузму такав положај по фронту, прописно растојање и одстојање. Када се сврши равнање начелник командује »мирно!«, сва браћа на ову команду једноремено окрену поглед право напред.

Да се строј *крене* са места обичним кораком начелник командује »чета (вод) — напред марш!« На ову команду сва браћа крену (искораче) левом ногом и продужавају кретање обичним кораком. — Да се строј *заустави*, начелник командује »чета (вод) — стој!« — На ову команду сва браћа се зауставе на месту.

Шта је *врста* и како се добија? — Врста је када су браћа поређана један до другог у једној линији. Врста се добија на тај начин што на де-

сно крило стане највећи брат, па до њега мањи и све даље тим редом. Растојање од брата до брата (сокола), мора да буде једна судланица, како не би сметали један другоме при окретању.

Шта је *развијени фронт* и како се добија? — Развијени фронт је, кад су браћа постројена у две врсте — једна позади друге на одстојању брат од брата на 110 см. а при томе су браћа један од другог на растојању једне судланице. Брат из задње врсте гледа у потиљак за братом из предње врсте. Фронта развијених имамо два: основни и обратно развијени. Основни је кад су већа браћа на десном крилу, а обратни је кад су мања браћа на десном крилу.

Шта је *колона по један* и како се добија? Колона по један је кад су браћа поређана један за другим у потиљак. Она се добија на тај начин што на челу стоји највећи брат а за њим стоји мањи и тим редом све док их има, и сви су на одстојању један од другог за 80 см. — и то у месту, а у кретању то одстојање може бити и 130 см.

Шта је то *колона простих редова* и како се добија? — Колона је простих редова када два и два брата стану један за другим у потиљак на одстојању 80 см. до 130 см., а на растојању су брат од брата 110 см. рачунајући од пете једног до пете другог. Колона простих редова може се добити кад смо у развијеном фронту, па се окренемо на заповест брата (водника) начелника на десно или на лево.

Колона двојних редова. — Колона двојних редова је строј у коме су браћа уврстана по четири: врста од врсте на одстојању од 144 см. а браћа су при томе у врсти на растојању један

од другога на једну судланицу, тако да при кретању могу да машу слободно рукама, а при окрету да се могу несметано окретати.

Колона двојних редова се обично добија из развијеног фронта на заповест брата начелника »у двојне редове — на десно!« или »у двојне редове — на лево!« — Да би се редови могли удвајати на ову заповест, мора претходно да браћа у развијеном фронту буду разбројена на прве и друге, а то се ради на заповест — »на парове разброј с!« — при чему се крилни не разбрајају.

Дисциплина у строју мора бити потпуна, извршавање сваке радње тачно, на време, по команди и са добром вољом; покрети отсечни и истовремени код свих.

КОЛА И НАРОДНЕ ИГРЕ

Кола (реје) служе за извођење наступања на вежбалиште; распоред дугачке колоне на ограниченом простору. При извођењу ових вежби мање колоне образују веће или се из већих прелази у мање. Изводе се са појединим оделењима или водом. Треба их изводити уз пратњу музике или уз песму.

Народне игре су народна кола. Вежбаче треба обучити како би за време игре изводили сложено покрете, као и да не би било разлике у покретима. Сваки треба да познаје своје народне игре. Народно коло као и чисто стројеве вежбе сједињују појединце у једну недељиву целину. Бранко Радичевић вели:

»Брже браћо, амо, амо
 »Да се скупа поиграмо!
 »Србијанче, огњу живи
 »Ко се теби још не диви!
 »Хрваћане не од мене,
 »Одувек си ти без мене!«

Бранко Радичевић свија у коло сва племена нашег југословенског народа. Само се таквим свијањем и могла да створи Југославија. Зато треба соколе васпитати да изводећи све напред наведене врсте стројевих вежби буду: »уз друга — друг«.

Вежбаче треба обучити поздрављању и отпоздрављању, појединце и целом групом. Поздрава групом има: соколских и народно-војничких. На поздрав »Здраво!« одговара се »Здраво!«; На поздрав »Помози Бог!« одговара се »Бог ти помогао!«, увек сложено као један.

СОКОЛСТВО И ВОЈНА ОБАВЕЗА

Соколство је витешка организација, и оно развија све врлине које се негују у нашој војсци. Отуда су учињене олакшице у служењу у кадру члановима Сокола Краљевине Југославије. То је одређено чл. 10 Закона о оснивању Сокола Краљевине Југославије, и разрађено у Уредби Министарства војске и морнарице В.бр. 186/1930.

По тој уредби предвиђено је за чланове Сокола: раније отпуштање из кадра, првенство при унапређивању и у кадру и у резерви, повластице у отсуствовању, било за соколске приредбе, било по чл. 57 Закона о устројству војске и морнарице. — Право на ове олакшице има члан који је укупно и непрекидно провео пет година у соколском друштву или соколској чети (рачунајући делимиче и категорију нараштаја). Регрутовани на пуни рок служе 3 месеца мање, а они регрутовани на скраћен рок — 45 дана мање. — Изу-

зетно се може одложити ступање у кадар за једну трећину повлашћеног рока — а као доказ командантима војних округа служиће списак Савеза сокола, који се подноси на 15 дана пре ступања у кадар.

О овоме постоји нарочити Правилник (Министарство војске и морнарице, ЉБр. 20704 од 1 септембра 1931 г.), и који је упућен свима друштвима. Уз тај Правилник штампан је и план и програм *војне наставе* у соколским друштвима.

Војна настава има летњи и зимски течај и изводи се: а) уз остале соколске вежбе, и б) на нарочитим часовима. Предмети су: Правила службе I део (8 часова), II део (4 часа), III део (за време летовања, практично), IV део (на летовалиштима и у соколским четама, иначе по нахођењу друштвених управа), уредба о војној дисциплини (4 часа), настава за гађање (7 часова), пешадиско егзерцирно правило (9 часова), ратна служба (4 часа). Коњички соколски одреди имају и обуку на коњу. Сваки члан у последњој припремној години мора извршити три школска гађања.

СОКОЛСТВО И ТАБОРОВАЊЕ

Нема ствари које наша омладина тако воли као таборовање у природи. Јер, после тешког и напорног рада у школи, месец дана проведено негде, у мирном крају, под ведрим небом, пријатно и здраво утичу на човека. Код нас, таборовање су прво спровела планинска и соколска друштва, а у последње време и многа друга друштва и са-

вези. Далеки зелени видици, непознати пријатни шумови, физички рај, свеж ваздух — пријатно утичу не само на чула и тело већ и на душу. Места поред воде и града необично су погодна за летовање. Таква су Ковиљача поред Дрине са дивном околином и ваздухом, Ораховица код Осјека, Мокрице код Самобора на Сави и др. Логор мора бити војнички уређен: одвојено место за шаторе, који су у правилним редовима; одвојено кујна и ручаоница — под вењакон; одвојено место за умивање итд.

Дан под шаторима овако изгледа: Јутро је, шест сати. Свира труба на устајање. Одједном неописана живост и жагор по свима шаторима. Облачи се, смеје се и жури да се што пре умије. Затим се доручкује испод шатора у трпезарији. После доручка од најмлађег до најстаријег сви журе на посао. Свако спрема свој шатор и своју постелу, такмичећи се да све буде најлепше, јер сваки час долазе гости са стране и из околине.

После ручка одмор, па купање у потоку или басену. Најлепши тренутак у целом дану је вече. Тада са свира и пева, игра и рецитије. Читају се логорске новине или циркус "Клудски" претставља какву смешну сцену. Често недељом у нашој песми, забави и колу имамо госте сељаке из околине, које наш живот под шаторима веома занима.

На овим нашим летовањима соколска омладина прави излете у околне цркве, манастире и знаменита места. Приређује соколске јавне часове и учествује у свим месним прославама и свечаностима, као што су празници соколски, јавни месни часови и слетови.

У самом логору пак сваки члан има своју

дужност, било да помаже старијима у логору или кухињи при готовљењу, било пак да спрема млађе чланове за јавну соколску вежбу и томе слично. На тај начин живот у заједници утиче на васпитање карактера саме омладине у соколском духу и помаже да се исте идеје непосредно спроведу у народ. Колико таборовање утиче пријатно на здравље исто је толико значајно и по соколство, јер се путем таборовања најсигурније шире соколске идеје о јединству, освежава дух и јача дисциплина.

СОКОЛСКА ХИГИЈЕНА

Сваки човек треба да зна правила по којима треба да се влада и да живи, па да очува своје здравље и да буде користан и себи и друштву.

Само здрав човек способан је за рад и за привређивање. У здравом телу и духу је здрав. Здрав човек осећа и нарочито задовољство, знајући да има користи од њега породица и отаџбина. Кад човек осети да је користан члан друштва, онда је собом задовољан; то унутрашње задовољство, које извире из уверења да вршимо своје дужности, зове се срећа.

Поуке о здрављу даје нам хигијена (стари Грци звали су Хигија богињу - заштитницу здравља). Хигијена је нарочито потребна соколству.

Да би наше здравље имало користи од соколства, треба се управљати по правилима хигијене, како бисмо могли да уживамо све користи које нам соколство пружа.

Треба водити рачуна о томе да појединци,

ако имају извесне болести, не смеју уопште вежбати, или не смеју на извесним справима вежбати. Стога треба увек лекар да даје мишљење о сваком члану, и да се врши повремени преглед.

Вежбаонице морају бити простране, добро осветљене, и тако подешене да се могу лако проветравати обичним отварањем прозора или електричним вентилаторима.

У вежбаоници треба да влада примерна чистоћа. Морају се уклонити непотребни предмети и све на чему се може задржавати прашина. Не сме се улазити са прашњавом и каљавом обућом. Прашина се мора често брисати. Не сме се пљувати по поду, јер тако се многе заразне болести шире, сасушени испљувак садржи бакције, који са прашином прелазе у ваздух; стога мора бити више пљувачница.

Вежбач мора пазити много на чистоћу свога тела, и у соколану и ван ње. Кожа има поре, кроз које излази из организма непотребна вода као зној, са разним непотребним састојцима, зато прањем треба те поре чистити; за чишћење коже најбоље је: вода и обичан сапун. Нарочито *после сваке вежбе* неизоставно треба опрати грудни кош, лице, руке, а и ноге, ако је могуће. Ручље треба увек да је чисто.

Треба избегавати купање одмах после обеда, јер то спречава варење.

Сунце је било омиљено још у самим почецима људске културе. Стари Грци и Римљани су покушавали да искористе тај вечити извор живота за циљеве свога здравља. А у најновије време научно је доказано какве све користи и

благодети можемо имати од њега. Сунчана светлост је састављена од разних врста сунчаних зракова, који се разликују према дужини својих светлосних таласа, од којих ћемо напоменути као најглавније само ултра-љубичасте зраке, који имају највећи утицај на човечји организам, нарочито у случајевима извесних обољења. Они имају ту моћ да убијају заразне клице, због тога су најбоље дезинфекционо средство за атмосферу, а с тим и најбоље заштитно средство од туберкулозе. У најновије доба испитивањем је утврђено да утичу и на промену материје у човеку односно на исхрану, рашићење и развиће организма, а нарочито су средство за отстрањивање и лечење рахитизма. И сада видимо од колике нам је користи сунце и према томе треба да га искористимо што више, да избегавамо нехигијенска места, нарочито затворене и мрачне просторе у које никада не улази сунце. Треба се трудити да преко ферија и кадгод имамо слободног времена проведемо што више на чистом ваздуху; треба правити излете и приређивати летовања на планинским и шумовитим местима која обилују *сунце.и* тј. ултра-љубичастим зрацима и *чисти.и шумски.и ваздух.и*, јер су то највећи пријатељи нашем здрављу.

Море је такође веома значајно за одржавање здравља и очврснуће организма. Морска вода, сунчање и удисање морског ваздуха удружују се у томе да организам ојачају и учине отпорним према многим болестима. — Бављење на мору је врло корисно, али увек треба питати лекара за савет, јер има случајева да се код извесних болести море не препоручује.

ПРАВИЛА ХИГИЈЕНЕ

1. Лекар треба да одреди сме ли члан све вежбе радити;
 2. Буди што више на чистом ваздуху;
 3. Развијај све делове тела;
 4. Чувај се прашине;
 5. Пази на чистоћу тела и одела;
 6. Не плуј по поду;
 7. Чувај се пића;
 8. Избегавај пушење;
 9. Одржавај чистоћу и примеран ред у вежбаоници;
 10. Тражи да се сви придржавају ових правила.
-

ПРВА ПОМОЋ

У свакој вежбаоници треба да постоји »ручна апотека«, нарочита санитарска кутија са најпотребнијим лековима и завојним материјалом за прву помоћ.

Ако се деси несрећа и ако је повређен неко, треба тражити хитну лекарску помоћ, само лекара треба увек известити шта се десило, да лекар зна шта ће собом да понесе. До доласка лекаревог, који ће кад стигне предузети сав посао, треба учинити ово: мирно размисли шта ћеш урадити, али се пожури да помогнеш. Ни речима, ни иначе не показуј да је стање повређеног озбиљно или опасно; напротив утеши га, а немој га застрашавати.

Код рана је главно: чистоћа и то чистоћа завојног материјала и руку онога који помаже; цури ли крв из ране на руке или нози подигни

тај део тела да високо стоји, прво покушај да лоптом направљеном од газе притиснеш оно место одакле крв цури. Не престане ли крв да цури, онда узми гумену повеску, ако је нема онда мараму, па њом стегни изнад ране, али тако да гумена повеска или марама не сме више од 2 сата да притискује, јер могу делови тела да обамру. Ако је рана на врату, грудима или трбуху, покри рану добро газом и притисни је, и држи све дотле док лекар не дође, али тако да повређени и поред притиска може да дише.

Код прелома костију, ако је једноставан прелом, тражи да се преломљено место учврсти; ово место лако се нађе, јер ту повређени осећа болове, на томе месту се види да кост није права и да се ту крајеви преломљене кости покрећу. Не вуци и не трзај руку или ногу, ако повређени има јаке болове онда поступи овако:

а) Ако је сломљена рука, прво је опрости рукава и рукавица; најбоље разрежи рукав; сломљено место обложи памуком и постави руку на удлагу постављену памуком. Удлага је или од дрвета или од жице, а ако је немаш оваке, даје се она направити од картона, коре од дрвета, тањих данчица, а онда увези руку троуглом марамом и то тако да рука у њој може мирно да лежи.

б) Ако је сломљена нога, не дај да повређени устаје и покушава да иде, јер ће тако од једноставног прелома добити повреде које га могу живота стати, и у овом случају треба прво свући све одело са ноге (разрезати ногавице), онда опрезно подићи повређену ногу, под њу подметнути удлагу као и код повреде руке и удлагу на ногу причврстити најмање на три места и то

код стопале, изнад колена и на горњем крају ноге. Преноси се на носилима повређени, а при том ће бити добро да му се здрава нога привеже за повређену.

Прелом кости са раном је врло озбиљан и опасан. Код ових повреда мора се поступити као и код рана и прелома кости. Код ових повреда треба добро пазити да не настане накнадно кривљење.

Ако неко ишчаша или уштине један зглоб, онда се на том делу види да је променио облик, обично брзо отекне, рука или нога на том месту добијају други изглед услед поремећеног положаја костију једне према другој. Чувај се сваког истезања зглоба и намештања, него покваси поврху мараму хладном водом и обави зглоб, руку метни у троугласту мараму да не висн, него да се на мараму може ослонити, а ако је на нози који зглоб ишчашен, онда нека повређени ништа не стаје на тој ногу. Што пре нека се повређени упути одмах лекару, који ће даље учинити што треба.

Ако повређени лежи без свести т.ј. не зна за себе, изгледа као да спава, онда прво треба откопчати све што га стеже око врата, грудн или трбуха и положити га да лежи полеђушке; ако је блед у лицу треба да му глава лежи ниже него тело, а ако је црвен у лицу онда му треба главу подићи.

Ако човек са висине падне или га нешто јаче удари по глави, онда му се може потрести мозак. Овакав човек је бледа лица, бунца или је потпуно без свести, повраћа, пулс је слаб, неправилан, често долазе грчеви и узетост појединих екстремитета (руку или ногу), главу му треба по-

ложити водоравно и правити ледене облоге; нека је око њега мир и тишина.

Сунчани удар (сунчаница) се добија кад човек дуго по сунцу хода, ради какав тежак посао, а мало или нимало не пије воде. У лакшем случају лице му се црвени, тужи се на главобољу, замрачи му се пред очима; у тежем случају пада онесвешћен, дише површно, пулс се једва осећа. Треба га одмах пренети у хлад, откопчати што га око врата стеже и правити му хладне облоге, прскати га и поливати га хладном водом. Кад дође к себи, дати му хладне воде да пије.

РУЧНА АПОТЕКА ЗА ВЕЖБАОНИЦУ

1. Бата у малим омотима од 25 гр. и један већи од 250 гр.;
 2. Хидрофилне газе пет омота по пола метра (стерилно);
 3. 5 завоја од 5 м. 8 см. ширине;
 4. 3 троугласте мараме;
 5. један пар маказа за одело, један пар за газу;
 6. Јода 100 гр.;
 7. Бурове пастиле;
 8. Лимена чизма или удлага;
 9. Две липове дашчице;
 10. Обичне вате 500 грама;
 11. Карбољне киселине 200 гр. 5⁰/₀;
 12. Чист алкохол — 200 гр.;
 13. Хидрогенијум — 200 гр.;
 14. 2 повеске.
-

ЖЕНА И СОКОЛСТВО

Др. Мирослав Тирш, оснивајући соколство, имао је мисао: васпитати народ како телесно тако и душевно. Као пример служили су му стари Грци, који су својом културом надмашили остале народе само зато што су своју омладину и мушку и женску од најранијег доба њихове старости васпитавали и вежбали. Ликурго је установио законом да и жене морају вежбати; често су се девојке такмичиле не само међу собом већ и са мушкарцима. Грчком народу биле су потребне здраве и снажне мајке, које ће рађати здраву децу на понос и величину отаџбине. Због учешћа у вежби истицале су се грчке жене својом лепотом; за доказ овога најбоље нам служе статуе старе грчке уметности.

Тирш по узору телесног васпитања код старих Грка истакао је важност сарадње жене у Соколу речима: »...не постоји свеопшта националност, ако њу нису усадиле мајчине речи« и »тепико оном народу, у ком тежње мужева нису довољно оцењене женом«.

Жена је веома важан чинилац у друштву уопште: као друг човек у и као јавни радник где заузима видну улогу, нарочито на просветном пољу, затим као мати и као васпитач своје деце. Она може соколству много користити: јер примером може постићи да се идеја соколска боље шири, јер разумевајући соколску идеју само ће боље вршити свој позив у јавном животу и имати одређенији правац за васпитање своје деце.

Соколским радом најбоље се развија осећање дужности и пожртвовања, те следећући при-

меру мајке Југовића и Лазара Кујунџића које су својим жртвама оствариле српство, и данашње мајке соколице створиле својим радом југословенство. Ако се деца у кући сроде са соколским идејама, онда ће утолико боље и лакше моћи у тим идејама да се васпитавају и развијају, јер и данас када је школство учинило корак напредку, у кући, личним утицајем — мати даје прво и најзначајније васпитање, и она понајчешће одређује правац у васпитању и животу детета.

У данашњој ситуацији нашег народа осећа се потреба дати жени истинито соколско васпитање; потребно је да наше чланице дубље схвате своје учешће у соколском раду, и то са таквом одговорношћу да буду једанпут с тиме начисто да када чувају своје здравље, када се брину за хармоничан развој у духу Тиршевих начела, раде то само зато да би могле раније или доцније дати и по овим начелима васпитати своје народу здраво покољење. Тек тако ћемо моћи веровати у истинити препород нашег народа.

Фигнерово братство не би било потпуно, када би била одбачена сарадња жене у соколљ. Соколство по изричитој жељи Тиршевој обраћа се целокупном народу без икаквих разлика и хоће да буде за сваког школом солидарности и љубави. Из истог убеђења и из дубине свог срца соколство заступа социјалан рад. Нашим сестрама овде стављамо на срце: да по друштвима организују социјалну пажњу о нашем нараштају, а специјално о оној деци која су без родитељског надзора. Овде нам се пружа широко поље наше сарадње у Соколљ, ту управо најбоље може да се испољи практичан смисао наших сестара и њихова соколска ревност.

Обично највредније и најубеђеније соколице напуштају вежбаонице после своје удадбе. Задаци наших жена у домаћинству јесу такви да често не може друкчије, него да се одрекне свога рада у соколани. Овакве соколске душе нису изгубљене, већ то су баш оне које Тиршева начела испуњавају на месту најсветијем и најзначајнијем: у кући. Оне треба ипак да остану чланице, и да утичу васпитно на своје млађе сестре.

Према томе, свака жена треба да приђе соколском покрету и да му буде од користи. У томе правцу изузетно већи задатак очекује жену соколицу ако је наставница или лекар. Ово се истиче стога што су наставник као народни васпитач а лекар из здравствених разлога позвани највише да млађане упућују соколству, како би доцније као јавне раднице и као мајке могле што боље послужити соколској идеји и своме народу.

Соколство треба да продре у сваку кућу нашега народа. Само на тај начин соколство може постати наш општенародни покрет и повести народ путем правог унутрашњег препорода ка напретку и новом животу.

ИСТОРИЈА ГИМНАСТИКЕ

Најстарији народи у историји: Египћани, Јевреји, Вавилонци, Персијанци, Скити и Кинези схватили су важност и корист телесног васпитања. Кинези, на пример, већ су пре 3000 година имали здравствене законе. Збирка закона цара Хоанг-Ти, која је издата била пре 4600 година, говори већ о гимнастички. Јапанци од давних времена неговали су мачевање. Стари Индуси сем мачевања неговали су и игре. А код најпримитивнијих народа постоје разне, нарочито обредне игре.

Код свих ових народа вежбање тела није имало нарочитог система. Морална вредност гимнастике била је њима непозната; тек доцније код Грка достигла је у хармониском васпитању душе и тела свој врхунац. Гимнастика и музика — васпитање тела и духа — биле су извором ретких особина, водиле су ка усавршавању не само појединаца већ и целине. Ратови вођени пре свега за очување народног блага, и стално војевање појединих грчких племена међу собом, изискивали су снажне, одважне и храбре ратнике; — неговање тела постало је светом националном дужношћу, и у државним законима било је посвећено њему више места. Грчка «*kallokagathia*» која је спојила задатак неговања снажног тела са љубављу према свему што је лепо и племенито, у оно време значила је највише могући врхунац човековог васпитања, које је истицало здравствени, васпитни, естетски и етички значај гимнастике. Овде се у првом реду ишло не само за здрављем, храброшћу, снагом и истрајношћу, већ и за умереношћу и чистоћом моралном. Обраћана је пажња на једнако развијање тела, на склад њего-

вог кретања, те на тај начин постала је гимнастика основом за вајарску уметност. Вежбалиште — »гимнасион« — било је Грцима припремом за грађански живот; у њему су се навикавали младићи на племенито такмичење: победа није била награђивана златом или сребром, већ почашћу, која се сматрала за највећу награду. Са оваквим васпитањем одлазећи већ одрасли на поље грађанске делатности, нису могли друкчије него да све своје знање, сав свој рад и своју снагу приложе, без прохтева за своју личност и корист, на олтар процвата и напретка своје отаџбине. Тако се догодило да је мали грчки народ могао свету дати толико душевног богатства из ког је црпала и на коме се оснивала читава просвећеност европска.

Али доцније настало је доба опадања, и то када су били изневерени основни принципи. Благостање, као последица победоносних ратова, унело је велики преокрет у читавом животу грчкога народа. Почеле су се ширити рђаве особине, софистичко учење нашло је велики број присталица, победници били су награђивани златом, што је свело гимнастику и такмичење на професионално занимање; на место јунака при олимпијским играма, појављивали су се груби рвачи. Домаћи ратови, сукоби дорског живља са јонским, борба за надмоћ између једног племена над другим, значили су крај снаге и славе. Дегенерација појединаца а тиме и целине довели су народ до потпуног слома физичког и моралног, те су победоносне легије Римљана могле без великих тешкоћа угушити и уништити последње остатке народа некада поносног и духовно богатог.

Васпитање код Римљана циљало је у првом

реду на војничке потребе; Римљани су упознали грчку гимнастику тек онда када је она била у опадању. Из првих почетака били су противу ње, али не за дуго. Римски црковни постали су места грубих оргија и варварских мучења, зато је хришћански покрет проповедао рат противу гимнастике.

Утицај државе на васпитање појединца пренео се на цркву, која је својим наставним системом одбацивала класичну културу и из школа потпуно искоренила телесно васпитање, подвлачећи значај снажења духа на уштрб тела, које се сматрало као извор страсти и грехова.

У крсташким ратовима ојачао је ритерски staleж, који је имао за задатак: бранити вероисповест. Заменом за ратнички живот у време мира служили су »турнири«, које су приређивали само ритери. На овим турнирима неговале су се ове гране спорта: трчање, јахање, борење удвоје и у групама. Васпитање у школама и онда када се водило рачуна о гимнастици било је једноставно, и управљало се по жељама владара у потпуној зависности од цркве. Све је било угињетавано што би водило ка крепкости и физичком снажењу младежи, пошто се ишло за васпитањем меких, слабих и послушних индивидуа, које не би могле бити опасне по уређење државе. Акција буди реакцију: природно је да се дух човечји почео противити овом уређењу и тражио подршке за свој отпор. И нашао га. Хуманисти XV столећа истицали су доба старе културе. Од Петрарке, Бокачија, Дантеа иде линија преко француза Рабле-а (1483-1553) ка Мишелу од Монтенја, који у своме спису »Essais« јасно подвлачи хармоничан развој духа и тела и уводи у

школу деце игре. У Енглеској Бекон, у Немачкој Цвинглин, Јутер, Ранцовиус уводе систем вежбања којима се може очувати здравље. Коменски, Локе, Декарт, Русо и Паскал уче да је због душевне свежине потребно и телесно здравље. Највећег пропагатора ове идеје нашао је доба реформације у словену Јану Амосу Коменском (рођен се је у Чешкој 1592 г. умро 1671 г.), који је у свој план за васпитање омладине унео 8 часова дневно телесних вежбања, и подвлачи да игра треба да буде основ педагошког васпитања. Иза хуманиста следеју натуралисти: у Француској Жан Жак Русо (1712-1778) и у Енглеској Џон Лок (1632-1704). Русо у својој књизи »Емили« тражи повратак ка природи и васпитање у њој. Здрав разум може се постићи само вежбањем телесних снага. Телесна вежбања морају упоредно ићи са вежбањима духа. Филантропизам ишао је још даље. Русо и Лок имали су као циљ само васпитање у породицама племића, док међутим филантрописти били су демократи, који су се у првом реду бринули за васпитање целокупног народа. На првом месту морамо споменути Бернарда Баседова (1744-1811), који је био пропагатор учења Русо-ова у Немачкој и дао основу школској гимнастици. Христијан Готлиф Салиман у својој школи препоручује да омладина треба да се ослања на своју физичку снагу, и да истинито са одушевљењем поседује часове гимнастике. Код Салимана био је наставник Кристоф Фридрих Гутц-Муц (1759-1839), кога Немци зову оцем гимнастике. Он је разделио вежбе према лакоћи и тежини при извођењу и дао је играма народни карактер. Савременик овог народног учитеља био је Готхард Урих Вилт (1863-1836), који у своме

делу »Покушај Енциклопедије телесног васпитања излаже значај телесног васпитања на основу физиологије. — Песталоци (1746-1827) највећи педагог XIX столећа, подвлачи важност специјалног васпитања учитеља гимнастике, који мора да буде добар психолог, који мора да одбаци сву затегнутост и треба да постане дететом међу децом. Фридрих Лудвик Јан (1778-1852) дао је гимнастици националан карактер; а настојањем Адолфа Шписа (1815-1858) уведена је била по школама обавезна настава гимнастике, како за дечаке, тако и за девојке. Од 1830 год. почела су се оснивати у Немачкој гимнастичка друштва — »Турниферајн«, у којима се спроводи систематско вежбање по методи Јан-Шписеовој.

Оснивач т. зв. шведске гимнастике био је Петар Линг (1776-1839). На многим својим путовањима научио се од француских емиграната мачевању, које га је излечило од болести. Овај догађај навео га на идеју: лечити оболело тело вежбањем. На основу својих студија анатомије и физиологије створио је нов гимнастички систем у који је сакупио сва кретања и вежбања за које је био уверен да здравствено делују на тело. Главне особине његовог система оцртавају се у важности гимнастике са гледишта лекарског, педагошког, војничког и естетског.

Оснивач гимнастике у Француској био је Дон Аморо (1770-1848), родом Шпањолац, који је написао прво целокупно дело о гимнастици: *Manuel d'éducation physique, gymnastique et morale*; био је одушевљени проповедник Песталоцијевих идеја, водећи омладину ка свежем и здравом начину живота. Истрајним настојањем успео је привући пажњу француског народа да прибегне

систематском спровођењу гимнастике. Његовом заслугом основана је била о државном трошку прва гимнастичка школа; уредио је француску војну гимнастику, која је још данданас основом наставе у високој војној техничкој школи (Ecole polytechnique). Метода Аморозова заснована је на племенитости, естетици и националности.

У Швајцарској одавна била је обраћена пажња гимнастици. После Песталоција, Киаса и Шписа долази Нигеле, који са својим сарадницима успева да да швајцарској гимнастици специјалан карактер. Швајцарци дају велику важност стројевим вежбама, рвању и бацању камена.

У Енглеској сачувао се до данданас систем игара. Енглески филозоф Херберт Спенсер подвлачи важност игара и надмоћност тога начина физичког развијања. Играма и свима гранама спорта посвећује се велика пажња, па се у томе чак и претерује.

СВЕСОКОЛСКИ СЛЕТОВИ

Омладина соколска треба да буде упозната са свима већим соколским приредбама, које су извршене у целом словенском соколству од његова постанка па до данас. Зато се овде даје преглед свих слетова.

ЧЕСКИ СОКОЛСКИ САВЕЗ

1. Чески соколски слет у Прагу, одржан је 18 јула 1882 год., у славу двадесетогодишњице прашког Сокола, још за живота оснивача соколства Др. Мирослава Тирша (умро је 1884). Соколство

се за време тог првог слета налазило у повоју. Управо овај слет подигао је и учинио популарном соколску идеју, јер су на томе слету сви патриоти увидели најјаче средство за организацију потлачених словенских народа. На том слету суделовало је 1572 члана у соколском свечаном оделу, а вежбало је 720 вежбача слободне вежбе, које је саставио сам Др. Тирш.

II. Чески соколски слет у Прагу, одржан је од 27 до 30 јуна 1891 год., за време изложбе соколске; дакле протекло је од првог до другог слета пуних десет година. За тих десет година соколство је видно напредовало, јер је на том другом слету суделовало 244 соколска друштва са 5852 члана у свечаном соколском оделу, а 2742 вежбача изводило је заједничке вежбе. На том слету први пут суделовали су пољски, словеначки и хрватски соколи као и соколи из Америке.

III. Чески соколски слет у Прагу, одржан је од 27 до 30 јуна 1895 год., за време народне изложбе. Суделовали су соколи свих славенских народа. У свечаном соколском оделу било је 8554 члана а наступило је 4278 чланова у вежбама и први пут појавио се соколски нараштај са 700 вежбача. Слету су присуствовали: Пољаци, Срби, Хрвати и Словенци.

IV. Чески соколски слет у Прагу, одржан од 28 до 30 јуна и 1 јула 1901 год. Ово је била прва манифестација Славенства, која је задивила читави свет а нарочито Европу; од тада се почело рачунати са Словенима који су у ропству под Аустријом и Турцима. Ческих сокола суделовало у свечаном оделу 11.000 а вежбало 6705 вежбача; при пут наступају у већем броју и чешке соколице 867; наступа нараштај у броју 1987 вежбача. Из

других славенских земаља долазе на слет Руси, Пољаци, Срби, Хрвати, Словенци, Лужички Срби, Црногорци и Бугари у броју од 1267 чланова у својим соколским свечаним оделима. Од других народа учествују на слету Французи, Данци, Белгијанци и Енглези.

V. *Чески соколски слет у Прагу*, одржан је од 27 до 30 јуна 1907 год. На овом слету суделује 15.965 чланова у свечаном оделу; вежба у простим вежбама 7575 чланова, 2979 соколица, 3456 нараштајаца први пут иступају нараштајке — 1245 у вежбама и око 5000 мушке и женске деце. Од словенских народа долазе на овај слет Руси, Словенци, Пољаци, Лужички Срби, Хрвати, Бугари, по први пут наступају Словенци са својим вежбама на слету под водством брата Др. Мурника.

На истом слету први пут држе се међународне утакмице где учествују: Французи, Белгијанци, Швајцарци, Италијани, Луксебуржани, Чеси и Словенци. Као победници на овим утакмицама излазе Чеси и тим је соколски систем вежбања стекао гласа широм целе Европе.

VI. *Свесловенски соколски слет у Прагу*, одржан од 26 до 30 јуна 1912 год. на коме учествују сви словенски народи у вежбама и утакмицама. Први пут у импозантном броју на тај слет долазе Срби, Хрвати и Словенци, и изводе своје посебне тачке на слету. — На утакмицама за славенско првенство где учествују Чеси, Срби, Хрвати, Словенци и Пољаци: победу носе Словенци у лицу брата Стана Видмара, који постаје првак у патјенању за словенско првенство. Ово је била једна од најлепших славенских манифестација; те године учврстиху се славенски соколски Савез

са седиштем у Прагу, а на челу са браћом Др. Шајнером као старешином и начелником браћом Др. Вањичеком. На овом слету било је у свечаном оделу свих словенских сокола 25.000; на вежбама истуна 11.000 вежбача, 6000 соколица, 5600 нараштајаца и нараштајки.

ПОЉСКИ СОКОЛСКИ САВЕЗ

I. Слет пољског Сокољства био је у Лавову 2 и 3 јуна 1892 год.; суделује 892 члана у свечаном оделу, а вежба 717 вежбача.

II. Слет пољског сокољства приређен је у Лавову 14 и 15 јула 1894 год.; суделује у свечаном оделу 1452 члана, а вежба 768 вежбача. За време слета била је изложба Кочинскова.

III. Слет пољског сокољства приређен је у Лавову 28 и 29 јуна 1896 год.; суделовало је у свечаном оделу 1546 чланове а вежбало је 860 вежбача.

IV. Слет пољског сокољства приређен је у Кракову од 27 до 30 јуна 1903 год. Суделовало је у свечаном оделу 6500 сокола, а вежбало је 1480 чланови и први пут наступиле и соколице у броју од 200.

Први пут долазе на Слет у већем броју Чеси, Словени и Хрвати.

СЛОВЕНСКА ЗВЕЗА

I. Словеначки соколски слет одржан је у Љубљани 8 и 9 септембра 1888 за време прославе 25 годишњице Љубљанског Сокола. На слету је суделовало 670 чланова у свечаном оделу, а вежбало је 60 вежбача. На слету су били као гости Чеси и Хрвати.

II. Словеначки соколски слет одржан је у Љубљани од 15 до 18 јула 1904 год. На овом слету суделовало је чланова у свечаном оделу 1890, а наступило је 640 вежбача у вежбама; први пут наступају и соколице — 200 у вежбама.

На овом слету у великом броју дошли су Чеси, Хрвати, а у мањем броју Пољаци и Срби.

III. Словеначки свесоколски слет имао се је одржати у Љубљани 1913 год., где се имао основати Југославенски соколски Савез; Аустрија дознавши за ово дозволила је била слет с тим да на истом не учествују браћа из Краљевине Србије, и ради те забране исти слет није се ни одржао.

ХРВАТСКИ САВЕЗ

I. Хрватски соколски слет, одржан у Загребу од 1 до 4 октобра 1906 год. На овај слет дошли су и браћа Срби, Словенци, Чеси и Пољаци.

II. Хрватски соколски слет, одржан у Загребу од 27 до 30 јуна 1911 год. на коме су учествовали сви хрватски соколи и остала браћа Срби, Словенци, Чеси, Пољаци и Лужички Срби.

СРПСКИ САВЕЗ

Пошто је Савез српских соколских друштава био тек у повоју, нису одржавали већих слетова, него су били слетови локалног значаја, а најпознатији слет где је дошло први пут до допирца са браћом из Србије био је слет у Раваници.

После ових слетова и развоја соколске идеје настао је балкански рат за ослобођење Словена испод турског јарма; Аустрија забрањује деловање сокољства, после балканског рата, где аустријске власти растурају соколске организације

а истакнуте соколске раднике бацају у затворе вешају их и настају велика прогонања словенског народа у Аустрији.

После свршеног рата сви словенски народи су ослобођени; одмах се наставиља онде где се прекинуло са соколским радом, сви словенски народи организују понова своје савезе.

Одмах после рата 1919 год. истакнути соколски радници Срби, Хрвати и Словенци сазивају велики Соколски сабор, на коме долази до коначног уједињења Сокола Срба, Хрвата и Словенаца у један јединствени Југословенски соколски савез и као први старешина буде изабран Др. Оражанин а први начелник брат Стане Видмар.

После овог рада и стварања настају опет соколски слетови и то:

ЧЕСКА ОБЕЦ СОКОЛСКА

VII. Свесоколски слет, одржан 1920 год. у Прагу на коме учествује преко 40.000 сокола и први пут вежба се са 14.000 сокола, тако исто у том великом броју наступају нараштај, нараштајке, мушка и женска деца, и школска омладина. Слет је трајао месец дана, одржавајући се сваке недеље. Први пут долазе Срби, Хрвати и Словенци уједињени у јединственом савезу у већем броју.

VIII. Свесоколски слет, одржан 1926 год. у Прагу, на коме учествује преко 100.000 вежбача сокола свих категорија; на томе слетиншту наступа у вежбама сваке категорије 15.000. Први пут наступа и југословенски соколски савез са својим вежбама.

IX. Свесоколски слет има се приредити 1932 год. приликом 100 годишњице рођења Др. Милослава Тирна; ово ће бити једна од највећих ма-

нифестација словенског соколства те се на овој великој соколској свечаности и наше соколство припрема да у великом броју узме учешћа.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ СОКОЛСКИ САВЕЗ

I. Свесоколски слет одржан је 15 до 18 августа 1922 год. у Љубљани, где учествује преко 8000 сокола у свечаном оделу. Чеси први пут долазе у врло великом броју на наш слет и изводе своје посебне тачке. Први пут одржавају се и међународне утакмице у гимнастичи: Чеси и Југословени, затим Французи, Белгијанци, Швајцарци и Луксембуржани. На тим утакмицама наша врста долази на II место, а брат Петар Шуми постаје првак света у гимнастичи.

II. Свесоколски слет одржан је 27 до 30 јуна 1930 год. у Београду и као велика манифестација Савеза сокола Краљевине Југославије, где први пут наступају у великом броју и соколске чете у својим вежбама. На овај слет долазе у великом броју (5000 чланова и чланица) чешки соколи, а исто тако и Пољаци, Лужички Срби и Руси.

Први пут држи се утакмица после рата за словенско првенство, где брат Приможих буде други. На овом слету је учествовало преко 20.000 сокола; ово је била једна од највећих соколских манифестација у нашој држави.

ПОЉСКИ СОКОЛСКИ САВЕЗ

Пољски соколски савез одржао је свој I соколски слет у слободној отаџбини у Познану за време велике изложбе. На тај слет дошли су у великом броју југословенски, чешки, руски и лужичко-ерпски соколи. Ово је била једна од највећих соколских манифестација у Пољској.

ПОКРАЈИНСКИ СЛЕТОВИ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СОКОЛСТВА

Југословенски соколски савез поред своја два велика слета одржао је покрајинске слетове који су били значајне манифестације народне и соколске мисли у разним деловима наше отаџбине и то: у Марибору 1920 год., Осеку 1923 г., Сарајеву 1924 год., Загребу (за време II соколског сабора, где су донешени сви правилници и изведена организација Ј. С. С.) 1924 год., Љубљани 1927 год., Сплиту 1928 год. и Скопљу 1928 године.

Поред тога Југославенско соколство учествовало је на свим међународним утакмицама и свуда постигло најлепше резултате: у Паризу, Луксенбургу, Амстердаму и свуда је брат Штукел био на справама као првак света.

СТАЊЕ СЛОВЕНСКОГ СОКОЛСТВА

Чески соколски Савез — Ческа Обец Соколска основана је 1889 са седиштем у Прагу. — Главни одбор Савеза: старешина д-р Јосиф Шајнер, заменици старешине браћа: Франтишек Машек и Виценц Штепанек, начелник брат д-р Јиндри Ваничек, заменик Агатон Хелер, начелница Милада Мала, просветар д-р Анте Крејчи.

Савез броји 55 соколске жупе, 269 соколских друштава, 441 соколски одсек, 356.895 чланова, 91.906 чланица, 41.125 нараштајаца, 36.281 нараштајка, 75.572 мушке деце, 80.876 женске деце. Укупно свих припадника: 585.655.

Пољски соколски Савез. — Савез соколства у Пољској са седиштем у Варшави основан 1919 год. после светског рата. — Главни одбор савеза: старешина Адам Замојски, заменик старешине Михајло Тереш, тајник Никола Макениш, начелник

д-р Чеслав Клош, начелница М. Замојскова. — Савез броји 7 соколских жупа, 65 соколских округа, 771 соколско друштво, 45.897 чланова, 6.567 чланица, 9.125 нараштајаца, 20.546 деце мушке и женске. — Укупно свих припадника: 84.135 чланова. Сем тога има Пољско соколство своје организације у Немачкој и Француској као и у Америци.

Савез сокола Краљевине Југославије са седиштем у Београду, основан је 1929 год. — Главни одбор: старешина Њ. Височанство Престолонаследник Престола Петар, I заменик Енгелберт Гангл, II заменик Ђура Пауновић, III заменик Лацко Криж, IV заменик био пок. д-р Паво Мергенталер, секретар Анте Брозовић, начелник Иван Бајзел, начелница Елиза Скалајрева, просветар д-р Владо Белајчић. — Савез броји 25 соколских жупа, 846 соколских друштава, 583 соколске чете, 60.245 чланова, 8.132 чланице, 35.965 чланова соколских чета, 11.065 нараштајаца и нараштајки, 18.165 деце. — Савез броји укупно свих припадника 133.577 чланова. Сем тога има организација соколства југословенског и у Америци, као једна соколска жупа.

Савез Руског Соколства. — Основан је 1910. год. са седиштем у Прагу. Главни одбор савеза: старешина брат Димитрије Вергун, заменик Владимир Пољански, начелник брат Роберт Тодт, начелница сестра П. Бибулина, просветар брат Виктор Манакин, секретар брат Пав Магнорски. — Савез броји: 4 соколске жупе, 154 соколска друштва, 8156 чланова свих категорија. Руско соколство има своје отсеке по свим државама Европе и у Америци.

Савез Лужичко-српског соколства. — Основан је 1922 год. у Будишину. Главни одбор савеза: старешина брат Михајл Навка, заменик брат Јакуб Шајба, начелник Арношт Барт, начелница Лудмила Шлецова, просветар брат Павле Крјечмар. — Савез броји 17 друштава, 1256 чланова свих категорија.

Словенски соколски савез. — Основан 1929 год. са седиштем у Прагу. — Главни одбор Савеза: старешина брат Др. Шајнер, заменици: браћа Адам Замојски и Енгелберт Гангл, секретар Др. Машек, начелник брат Др. Вањичек, начелница Милица Мала, просветтр Др. Крејчи. — Савез броји као своје припаднике: 1. Ческу обец соколску са 583.655 чланова, 2. Пољски соколски савез 84.137 чланова, 3. Савез сокола Краљевине Југославије 133.577 чланова, 4. Руски соколски савез 9.153 чланова, 5. Лужичко-српски савез 1.256 чланова.

Укупно стање припадника у Свесловенском соколском савезу је 810.779 чланова свих категорија.

МЕЂУНАРОДНИ ГИМНАСТИЧКИ САВЕЗ

Међународни гимнастички Савез основан је 1881 год. са седиштем у Антверпену.

У тај Савез удружени су следећи савези Европе:

1. Белгијски савез са 4 жупа 214 друштава са 17.000 чланова;
2. Ческа обец соколска 53 жупа 2693 друштава са 583.655 чланова;
3. Савез сокола Краљевине Југославије 25 жупа 1429 друштава са 133.577 чланова;
4. Дански савез 25 друштава са 3000 чл.;

5. Енглески савез 2000 друштава са 18.000 чланова;

6. Француски савез 29 жуна 1079 друштава са 300.000 чланова;

7. Луксембуршки савез 20 друштава са 1300 чланова;

8. Мађарски савез 55 друштава са 10.000 чланова;

9. Низоземски савез 5 жуна 223 друштава са 17.000 чланова;

10. Норвешки савез 8 жуна 125 друштава са 8500 чланова;

11. Пољски савез сокола 8 жуна 771 друштава са 84.135 чланова;

12. Румунски гимнастички савез са 4 жупе 20 друштава са 200 чланова;

13. Шкотски савез 3 жупе 65 друштава са 10.000 чланова;

14. Шведски савез 35 друштава са 2200 чланова;

15. Талијански савез 5 жупе 192 друштава са 39.000 чланова;

16. Фински 58 друштава са 22.000 чланова;

17. Американски савез 256 друштава са 126.000 чланова.

На челу овог међународног гимнастичког савеза стоји одбор и то: претседник Карло Куперс (Белгија), потпретседник Ц. Казелет (Француска), тајник Алојз Каусер (Луксембург), благајник Јован Хејмен (Холандија), одборници: Др. Шајнер (Чешка), Др. Виктор Мурник (Југославија).

На овај начин види се слика целокупног стања на пољу телесног развијања како код словенских тако и код других народа у Европи и Америци.

Нарочито треба истаћи да је рад на телесном васпитању најсавршеније организован код соколских организација, које имају своја заједничка правила, свој јединствени савез, који даје директиве рада по свим жупама и друштвима. Телесно образовање код других народа није оличено у тако снажној организацији, и ти народи не могу дати тако јаке слетове и вежбати са већом масом вежбача онако складно и лепо као Соколи.

Сваки од горе поменетих народа, који су у Међународном гимнастичком савезу, имају и свој посебни систем вежбања; једино Словени сем Бугара (који имају немачки систем теловежбе) вежбају по систему Др. Мирослава Тирша, а тај се систем показао као најбољи.

СОКОЛСКЕ МИСЛИ

1. Јединство пре свега! Отаџбина изнад свега.
2. Један за све — сви за једнога.
3. Сокољство — словенству, а словенством — човечанству.
4. Брат је мио, које вере био.
5. Ко неће брата за брата, тај ће туђина за господара.
6. Поштуј брата старијега, и тебе ће млађи твоји.
7. Што радиш — уради како треба.
8. Што можеш данас учинити, не остављај за сутра.
9. Сваки је ковач своје среће.
10. Ко рано рани, две среће граби.

РАДНОЈ АДМИНИСТРАЦИЈИ
БЕОГРАД

11. У здравом телу здрав је и дух.

12. Чувај се пића као ватре.

13. Сваки је народ пропао својом властитом кривицом; ниједан народ на свету, био мали или велики, није нишчеао док је здрав био. Тирш.

14. Позвани смо да очувамо свој народ при оној свестраној чистоти, трајној и чврстој снази; при телесном и душевном и ћудородном здрављу, које не дозвољава да би се показала каква поквареност, нити какав застој, какав назадак, тај најгори, да, судбоносни злочин учињен народу. Тирш.

15. Учинимо највећу услугу држави ако дигемо не кров над кућом, него душу у грађана; боље је да у избама станују слободни грађани; него у палатама робови. Епиктет.

16. Сокољство треба да означава снагу нашега народа и његову способност за живот и културно стварање.

СОКОЛСКИ ЗАВЕТ

Завештује се: да ћу у свом, како друштвеном и јавном, тако и приватном животу, верно и савесно вршити све дужности, које ми налажу свештства и узвишености соколске мисли.

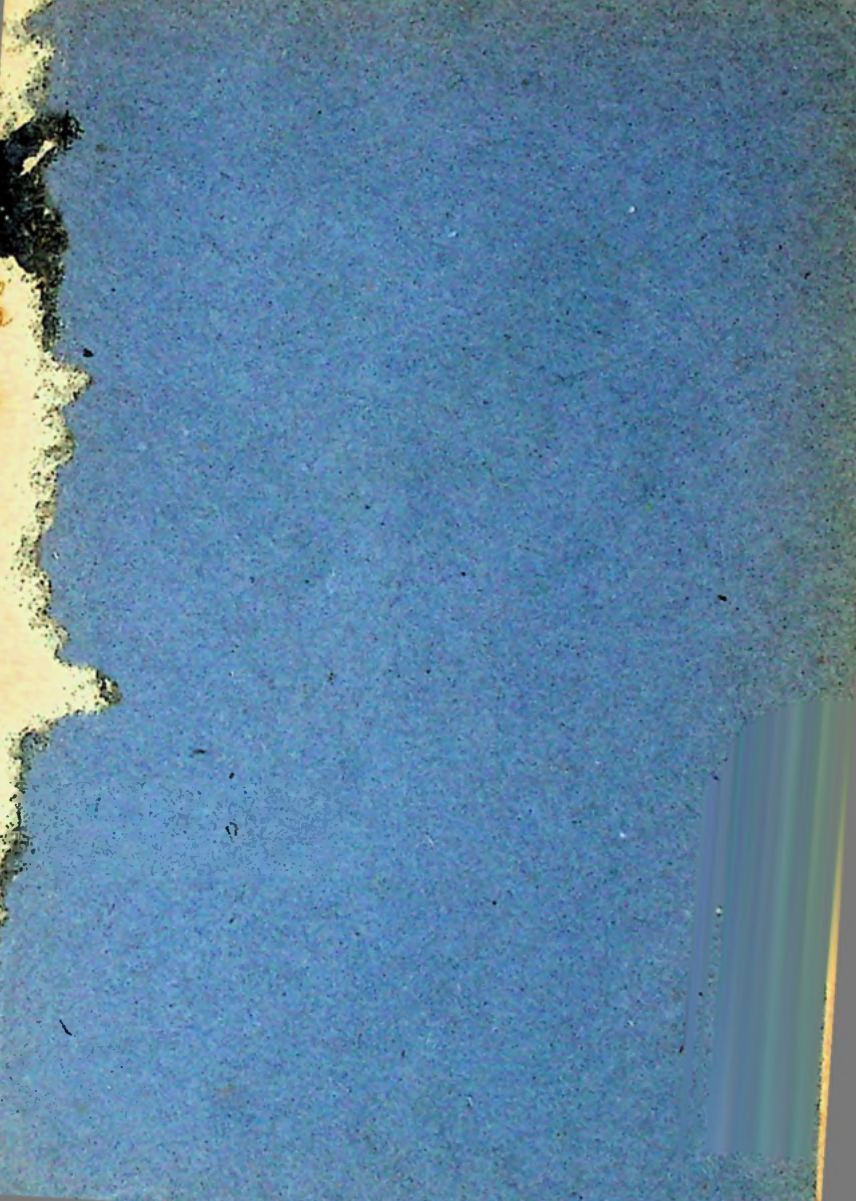
Изјављује се: да су ми познати прописи друштвених правила и да ћу их се безусловно држати.

Завештује се: да ћу остати веран југословенској државној и народној јединству и идеји заједнице свих Словена.

Здраво!

САДРЖАЈ:

Десет соколевких заповести	3
Соколетво и Јужна Србија, од брата Ing. Рад. Убавића	4
Идеологија соколетва, од брата Ing. Рад. Радуловића	10
Циљеви и путеви соколета, од брата Dr. Мил. Павловића	16
Оснивачи соколетва — Dr. Мирослав Тирни и Иридрих Фигнер, од брата Петра Чолића	20
Организација соколетва, од брата Ing. Рад. Убавића	26
Својске чете, од брата Марка Ватрићевића	28
Братска љубав и поздрављање, од брата Милутина Пави- ћевића	30
Соколка застава, од брата Ing. Рад. Убавића	31
Пошење соколевке значке, од брата Милутина Павићевића	32
Пошење соколевке одоре, од брата Милутина Павићевића	34
Школа телесног васпитања, по Dr. Мирославу Тирну	36
О чувању приликом вежбе, од брата Петра Чолића	37
Стројене вежбе, од брата Уроша Црниловића	38
Начела стројне обуке, од брата Јосипа Бастијанчића	39
Кола и народне игре, од брата Уроша Црниловића	40
Соколетво и војна обавеза,	67
Соколетво и таборовање, од сестре Десанке Михаиловић	50
Соколевка хигијена од брата Dr. Душана Стефановића	52
Прва помоћ, од брата Dr. Душана Стефановића	55
Жена и соколетво, од сестара Руке Соколовек и Десанке Михаиловић	59
Историја гимнастике, од брата Алојза Соколовског	62
Свесоколевки слетови, од брата Петра Чолића	67
Стање словенског соколетва	74
Међународни гимнастички савез	76
Соколевке мисли	78
Соколевки завет	79
Садржај	80

Народна библиотека
'РАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ'

CO 796/799
ПАВЛОВИЋ М.
Соколски требни

000030937

COBISS o